

Redogörelse till riksdagen 2020/21:NR1

Nordiska rådets svenska delegations berättelse om verksamheten under 2020

Till riksdagen

Nordiska rådets svenska delegation överlämnar härmed bifogad berättelse om sin verksamhet under 2020.

Stockholm den 16 mars 2021

Hans Wallmark
delegationsordförande

Lena Eklöf
delegationssekreterare

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Huvuddragen i verksamheten 2020.....	5
3	Sveriges delegation	8
4	Nordiska rådets sessionsvecka	12
5	Presidiet	15
6	Utskotten och kontrollkommittén	22
	Utskottet för ett hållbart Norden.....	22
	Utskottet för kunskap och kultur i Norden	28
	Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden	34
	Utskottet för välfärd i Norden	41
	Kontrollkommittén	47
7	Den parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC)	51
8	Den arktiska parlamentarikerkonferensen.....	57

Bilagor

	Nordiska rådets svenska delegation 2020	61
	Framställningar, rekommendationer och interna beslut 2020	63
	Resolution antagen vid den 29:e parlamentariska Östersjökonferensen	64
	Missivbrev till redogörelsen för den parlamentariska Östersjökonferensen	69
	Missivbrev till redogörelsen för den arktiska parlamentarikerkonferensen.....	70

1 Inledning

Inom ramen för Nordiska rådet samarbetar de nordiska ländernas samt de självstyrande områdena Färöarnas, Grönlands och Ålands parlament och regeringar. Samarbetet grundas på Helsingforsavtalet som undertecknades 1962 och som har reviderats flera gånger sedan dess. Helsingforsavtalet anger att samarbetet omfattar sociala och rättsliga frågor, kultur, ekonomi och näringsliv, kommunikationer, miljö och säkerhet. Helsingforsavtalet utesluter inte samarbete även på andra områden. Nordiska rådet har under de senaste åren aktivt utvecklats formerna för att ge en parlamentarisk dimension till samarbetet mellan regeringarna på det utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska området.

Nordiska rådets roll är att ta initiativ där man ser problem som kan lösas på nordisk nivå eller där nya möjligheter kan tas till vara genom nordiskt samarbete. Vidare är Nordiska rådet rådgivande i frågor som rör två eller flera nordiska länder. Begreppet ”nordisk nytta” är grundläggande. Det innebär att de nordiska länderna samarbetar om sådant de kan göra bättre tillsammans än om de agerar var för sig. Det handlar om att förbättra medborgarnas vardag, erfarenhetsutbyte inför reformer på olika samhällsområden och att få genomslag för gemensamma nordiska värderingar i internationella sammanhang.

Nordiska rådet består av 87 valda medlemmar från de nordiska länderna samt Färöarna, Grönland och Åland. Verksamheten bedrivs inom presidiet och de fyra utskotten samt kontrollkommittén. Sessionen är rådets högsta beslutande organ och äger rum varje höst. Sedan 2012 arrangeras också en temasession varje år. Nordiska rådets slutsatser får oftast formen av en rekommendation som riktas till Nordiska ministerrådet eller en eller flera nordiska regeringar. Rådets medlemmar kan ställa frågor till de nordiska regeringarna, landsstyre, landskapsregering, Naalakkersuisut eller ministerrådet. En muntlig fråga ska ställas och besvaras vid en särskild frågestund som ordnas på förslag av presidiet och en skriftlig fråga ska besvaras senast sex veckor efter att den kom mottagaren tillhanda. Nordiska rådet följer upp och kontrollerar att rekommendationerna genomförs på bästa möjliga sätt. Den svenska delegationen bidrar till detta inom ramen för arbetet i Nordiska rådet men också genom förankring i riksdagens utskott och genom kontakter med regeringen samt med organisationer och enskilda medborgare.

Island har under 2020 innehaft ordförandeskapet för Nordiska rådet. Vid sessionen i Stockholm 2019 presenterade rådets tillträdande president Silja Dögg Gunnarsdóttir huvuddragen i det kommande programmet för det isländska ordförandeskapet: värna demokratin och bekämpa falska nyheter, värna den biologiska mångfalden och stärk kunskaperna i nordiska språk. Så kom covid-19-pandemin och förutsättningarna för årets möten förändrades. Resor och fysiska möten blev i praktiken omöjliga, men det politiska arbetet fick inte stanna av. När gränserna stängdes mellan de nordiska länderna blev det ännu viktigare att hålla hög aktivitet i samarbetet. Det innebar att fysiska

möten ersattes med digitala. Trots de tekniska utmaningarna kunde Nordiska rådets presidium och de fyra utskotten hålla verksamheten i gång.

I arbetet med att leda rådet används i större utsträckning en trojka modell där sittande, föregående och kommande ordförandeskap samråder i frågor som exempelvis internationella kontakter.

Avsikten med ordförandeskapsprogram är att lyfta fram de områden där man vill ta nya initiativ eller göra särskilda insatser. Det finns däremot inte utrymme i ett kortfattat program att nämna allt det samarbete som pågår fortlöpande i Norden eller inom Nordiska rådet. Således har såväl utskotten som presidiet fortsatt sitt arbete också på andra sakområden, även om de frågor och åtgärdsförslag som tas upp i programmet betonats särskilt i rådets arbete under 2020.

Det finns fortsatt en stark önskan från parlamentarikerhåll att öka aktualiteten i Nordiska rådets arbete, förbättra den nationella förankringen och arbeta med snabbare processer. Nordiska rådet har via sitt genomförda reformarbete eftersträvat mer politisk dialog och färre konsensuslösningar.

2 Huvuddragen i verksamheten 2020

Nordiska rådets verksamhet bedrivs inom ramen för presidiet, de fyra utskotten och kontrollkommittén. Nordiska rådet eftersträvar mer politisk dialog och vill att arbetet ska vara till nordisk nytta för medborgarna. Att Norden ska vara världens mest integrerade region är en gemensam målsättning med brett stöd. Rörlighet och samarbete över landgränserna är ett bärande element i det nordiska samarbetet.

Island var 2020 ordförandeland i Nordiska rådet och ordförandeskapsprogrammet gick under temana värna demokratin och bekämpa falska nyheter, värna den biologiska mångfalden och stärk kunskaperna i nordiska språk. För att uppnå kontinuitet och relevans i det nordiska samarbetet bygger numera ofta ordförandeskapsprogrammen delvis vidare på tidigare program och en av frågorna som det svenska ordförandeskapet lade stort fokus på under 2019 var demokratins betydelse för de nordiska välfärdssamhällena.

Nordiskt samarbete under covid-19-pandemin

När covid-19-pandemin bröt ut i början av 2020 valde de nordiska länderna olika strategier för att hantera pandemin. Sverige utmärkte sig både i relation till sina nordiska grannländer och till övriga Europa, med en strategi som bygger på rekommendationer och personligt ansvar i stället för nedstängning av samhälle och gränser. Norge, Finland och Danmark valde en delvis annorlunda strategi, och bristen på enhetlighet och kommunikation mellan länderna har lett till svårigheter. Den konkreta åtgärd som framför allt har skapat problem är de stängda gränserna. Därutöver har en debatt pågått mellan de nordiska länderna med kritiska uttalanden som delvis riskerat att skada det nordiska samarbetet. Nordiska rådet lyfte flera gånger fram sin strategi för samhällssäkerhet som en modell för en framtida gemensam nordisk hantering av kriser för att undvika liknande problem framöver.

Den svenska delegationens medlemmar har påpekat att covid-19-pandemin och de nordiska ländernas olika strategier för att möta och begränsa dess spridning har skapat många problem, särskilt för nordbor i gränsregionerna, och delegationen har återkommande betonat vikten av ett starkare nordiskt samarbete när det gäller de beslut som tas i pandemins spår. Delegationen har i samtal och debatter tagit upp att den nordiska gemenskapen har sitt ursprung i ett nätverk av personliga kontakter över de nordiska gränserna. Förutom de rent praktiska utmaningarna med att följa de olika ländernas rekommendationer och regleringar har tyvärr även människors attityder börjat förändras. Delegationen har särskilt uttryckt oro över att detta ska bidra till varaktiga försämringar av de starka nordiska mellanfolkliga relationerna – kittet för det unika samarbete som möjliggjort våra nordiska välfärdssamhällena. Mycket tyder på att

pandemin har försvårat relationerna och sått misstro mellan de nordiska länderna, både på politisk nivå och bland medborgarna.

Gränshinder

Gränsproblemen mellan de nordiska länderna i kölvattnet på pandemin var ett av de stora samtalsämnena under året. Att förhindra och avskaffa gränshinder innebär att Nordiska rådet kan bidra till att förenkla människors vardag. Gränshinder handlar om praktiska och vardagliga problem. För att främja ett mer integrerat Norden måste de hinder och den brist på information som på olika sätt gör det svårare att flytta, pendla, studera eller bedriva näringsverksamhet över gränserna i Norden bli färre.

Under 2020 medförde covid-19-pandemin stora störningar i den fria rörligheten i de nordiska gränsregionerna på grund av ländernas olika nationella restriktioner, såsom nationella beslut om inreserestriktioner och karantänsbestämmelser och nationella riktlinjer och åtgärder. Detta har bland annat gett upphov till situationer där formella gränshinder åter aktualiseras och där gränspendlare påverkas. Detta är frågor där rådets medlemmar drivit på, bland annat genom att ställa frågor till ansvariga svenska och nordiska ministrar.

En gemensam nordisk strategi för samhällssäkerhet

Nordiska rådets strategi för samhällssäkerhet blev antagen med konsensus på Nordiska rådets session i Stockholm 2019. Presidiet beslutade sedan att skicka den som en rekommendation till Nordiska ministerrådet. Strategin tar upp en bred palett av frågor som handlar om kunskaps- och erfarenhetsutbyte samt samarbete i Norden och hur vi vid behov i kriser och katastrofer kan stötta och hjälpa varandra. Flera avtal finns redan på plats, såsom Hagasamarbetet och Nordefco, men rådet menar att det finns behov av förbättringar och en mer systematisk uppföljning, något som inte minst visat sig under covid-19-pandemin.

I april sände presidiet ett brev till de nordiska statsministrarna där de uppmanades att med tanke på covid-19-pandemin och dess följder påskynda genomförandet av förslagen i strategin och att minimera de negativa konsekvenserna av stängda gränser och reserestriktioner. Rådet efterfrågade koordinerade insatser för att stärka ekonomierna med fortsatt fokus på en grön och hållbar utveckling och även på sårbara grupper i våra samhällen.

Arbete via digital plattform

Nordiska rådets arbete har under året påverkats av covid-19-pandemin. Efter att ha träffats fysiskt i samband med januarimötena har man under året genomfört ett stort antal digitala möten med tolkning. Betydligt fler mötestillfällen än de sedvanliga fem till sex gemensamma mötena. Man har dessutom träffats vid informella möten och i mindre konstellationer i större utsträckning än

vanligt. Det digitala formatet har medfört en hel del tekniska utmaningar, och en del sakfrågor har fått skjutas på framtiden.

Presidiet har under året agerat plenarförsamling i större utsträckning än vanligt. Detta har väckt en hel del frågor från medlemmar av rådet kring öppenhet och transparens.

3 Sveriges delegation

I enlighet med Helsingforsavtalet består Nordiska rådets svenska delegation av 20 medlemmar och 20 suppleanter som riksdagen årligen väljer bland sina ledamöter. *Delegationens sammansättning framgår av bilaga 1.*

Vid delegationens möten den 9 oktober 2019 och den 22 oktober 2020 omvaldes Hans Wallmark (M) till ordförande och Gunilla Carlsson (S) till vice ordförande för ny valperiod under pågående mandatperiod.

Medlemmar i delegationens arbetsutskott var under 2020 Hans Wallmark (M), Gunilla Carlsson (S), Pyyri Niemi (S), Maria Stockhaus (M), Lars Mejern Larsson (S) och Aron Emilsson (SD). Suppleanter i arbetsutskottet var Magnus Ek (C), Lorena Delgado Varas (V), Kjell-Arne Ottosson (KD), Arman Teimouri (L) och Janine Alm Ericson (MP).

Nordiska rådets svenska delegation och arbetsutskott höll under året sex respektive tre möten, både fysiska och digitala. Delegationens ordförande och vice ordförande deltog dessutom i möten mellan talmannen, utrikesutskottets presidium och delegationspresidierna.

Utrikesutskottets betänkande över den svenska delegationens redogörelse och regeringens skrivelse om det nordiska samarbetet debatterades den 15 juni i kammaren.

Uppföljning och förankring av Nordiska rådets rekommendationer

Medlemmarna av Nordiska rådets svenska delegation har liksom tidigare år följt upp Nordiska rådets rekommendationer och aktivt arbetat med att förankra dem och de nordiska frågorna i riksdagen. Delegationen har utsett särskilt ansvariga bland delegationens medlemmar till att följa upp behandlingen av rekommendationerna och har även översänt rekommendationerna till relevanta riksdagsutskott. Vidare har delegationens medlemmar genom motioner, frågor och interpellationer aktualiserat rekommendationerna och andra frågor av nordiskt intresse i riksdagen. Medlemmar har också utnyttjat den möjlighet som Helsingforsavtalet medger att ställa skriftliga frågor till Nordiska ministerrådet och de nordiska ländernas regeringar.

Delegationens arbetsutskott bjöd vid sitt möte den 11 november in talman Andreas Norlén för att diskutera talmannens förslag om att öka de bilaterala kontakterna mellan fackutskotten i de nordiska parlamenten, i syfte att lära av varandra och utbyta erfarenheter. Förslaget intention var att främja det nordiska samarbetet och utveckla de parlamentariska kontakterna mellan de nordiska länderna. Talmannen betonade även betydelsen av att de internationella församlingarnas arbete förankras parlamentariskt i de olika berörda nationella fackutskotten, och en arbetsgrupp hade inrättats för att ta fram förslag på konkreta åtgärder. Arbetsutskottet såg mycket positivt på initiativet och framförde

att vissa fackutskott redan i dag har bilaterala möten över de nordiska gränserna. Talmannen informerades även om att Nordiska rådets rekommendationer varje år översänds till relevanta riksdagsutskott och att ledamöter som sitter i motsvarande utskott i både Nordiska rådet och riksdagen har möjlighet att informera om de aktuella frågor som behandlas i rådet.

Seminarier

Delegationen arrangerade den 19 februari seminariet ”*Cancervård i Norden – utmaningar och möjligheter*”. Syftet med seminariet var bland annat att få en bild av hur ett starkare nordiskt samarbete kan förbättra kunskapen om och därmed vården av cancer och sällsynta sjukdomar. Vid seminariet dryftades även frågan om i vilken grad de nordiska länderna är beredda att möta framtida utmaningar inom cancervården. Seminariet, som ägde rum i riksdagens förstakammarsal och samlade ett 80-tal åhörare, leddes av Eva Lindh (S) och Maria Stockhaus (M), medlemmar i den svenska delegationen och i Nordiska rådets utskott för välfärd i Norden. I panelen deltog Liselott Eriksson, ordförande i Blodcancerförbundet, Jonas Wikman, samhällspolitisk chef på LIF, Ulrika Årehed Kågström, generalsekreterare för Cancerfonden Sverige, Per Magnus Mæhle, Comprehensive Cancer Centre, Oslo universitetssjukhus samt Bente Stein Mathisen (H), ordförande i Nordiska rådets utskott för välfärd i Norden.

Dialog med den nordiska samarbetsministern

Den svenska delegationen hade under året ett antal möten med den nordiska samarbetsministern Anna Hallberg (S), både om aktuella nordiska frågor i Nordiska ministerrådet och om covid-19-pandemins negativa påverkan på det nordiska samarbetet. När det gäller pandemin informerade ministern delegationen om att kontakterna mellan såväl de nordiska samarbetsministrarna som de nordiska fackministrarna intensifierats under året, och ministern framhöll också betydelsen av att tydliggöra den nordiska koordineringen och ansvarsfördelningen på olika områden, inte minst inför framtida kriser. Ministern framförde även att Nordiska ministerrådets gränshinderråd hade fått ett större ansvar för att lösa akuta gränshinder mellan länderna. När det gällde ministerådets vision om att Norden ska vara världens mest hållbara och integrerade region 2030 betonade ministern att arbetet inte fick avstanna på grund av pandemin och att arbetet med tvärssektoriella handlingsplaner fortskred under året.

Den svenska delegationen uttryckte vid sina möten med samarbetsministern en stor oro över den negativa utveckling som uppstått i de nordiska gränsregionerna mot bakgrund av pandemin och pekade bland annat på behovet av både bättre samordning och tydligare information till de som bor i gränskommunerna. Andra synpunkter som framfördes från delegationen gällde omfördelningen av budgetmedel från utbildnings- och kultursektorn, möjligheten att inrätta ett ministerråd för transportfrågor, bristerna i ekonomi-

hanteringen vid Nordiska ministerrådet, bristande transparens och dialog gentemot Nordiska rådet i budgetarbetet samt vikten av gränsregional statistik.

Informationsverksamhet

Den svenska delegationen bjöd liksom tidigare år in Föreningen Norden, Nordiska ministerrådets informationskontor, informationstjänsten Info Norden samt representanter från Ungdomens Nordiska råd (UNR) till sina delegationsmöten för utbyte av information. Delegationens medlemmar och suppleanter medverkade även under året vid ett stort antal digitala seminarier, arrangerade av bland annat Nordiska rådet, Nordiska ministerrådet och Föreningen Norden.

Gränshinder

Genom Nordiska rådets gränshindergrupp, bestående av parlamentariker från samtliga nordiska länder, utskott och partigrupper, följde delegationen arbetet med att både avlägsna existerande gränshinder mellan de nordiska länderna och förebygga att nya uppstår. Under 2020 var Pyyri Niemi (S) Nordiska rådets representant i Nordiska ministerrådets gränshinderråd.

Mot bakgrund av de svårigheter som uppstått i de nordiska gränsregionerna till följd av covid-19-pandemin bjöd den svenska delegationen den 9 december in representanter från gränsregionerna till ett samtal för att få ytterligare information om de aktuella gränsregionala problemen, pandemins påverkan på det nordiska samarbetet och de mellanfolkliga relationerna, samt en diskussion om vad som kan göras framöver. I samtalet deltog utrikeshandelsminister och minister med ansvar för nordiska frågor Anna Hallberg, Sveriges representant i Gränshinderrådet Sven-Erik Bucht, styrelserepresentanter från gränskommittéerna Svinesundskommittén, Nordkalotträdet och Greater Copenhagen samt representanter från de gränsregionala informationstjänsterna.

I samband med delegationsmötet den 9 december gjorde delegationen även ett gemensamt uttalande som publicerades på riksdagens webbplats:

Det nordiska samarbetet har ett starkt folkligt stöd och sker på alla nivåer var dag. Covid-19-pandemin och de nordiska ländernas olika strategier för att möta och begränsa dess spridning har skapat många problem, särskilt för nordbor i gränsregionerna. Vi ser nu att de goda relationer vi i Norden har tagit för givna hotas när en allvarlig kris uppstår och vi måste göra vad vi kan för att vända utvecklingen. Den nordiska gemenskapen har sitt ursprung i ett nätverk av personliga kontakter över de nordiska gränserna. Vi samarbetar med utgångspunkt i vår gemensamma historia, kultur och våra gemensamma värderingar. Vi som lever och verkar i Norden är vana vid att kunna röra oss fritt mellan våra länder. Covid-19-pandemin har tyvärr medfört att denna frihet inte längre kan tas för given. Förutom de rent praktiska utmaningarna med att följa de olika ländernas rekommendationer och regleringar har tyvärr även människors attityder börjat förändras. Plötsligt nås vi av röster som vittnar om en tilltagande misstänksamhet mellan våra länders befolkningar, mellan människor i Norden som studerat och arbetat

över gränserna i många år. En synnerligen oroväckande utveckling. Det är de starka nordiska mellanfolkliga relationerna vi särskilt måste värna om. De är allas vårt ansvar och kittet för det unika samarbete som möjliggjort våra nordiska välfärdssambällen.

Övrigt

Hans Wallmark (M), ordförande i svenska delegationen hade den 10 februari ett möte med den isländske f.d. ministern Björn Bjarnason som 2020 presenterade en uppföljande rapport av den s.k. Stoltenberg rapporten från 2009 om ett utvecklat nordiskt utrikes- och säkerhetspolitiskt samarbete.

Delegationen bjöd vid sitt möte den 3 juni in Sveriges Arktisambassadör Louise Calais som informerade om den uppdaterade svenska strategin för Arktis som bland annat belyser utvecklingen i regionen och lägger vikt vid internationellt samarbete. I strategin betonas även betydelsen av polarforskning och en ny säkerhetspolitisk dimension. Calais framhöll också vid mötet vikten av ett nära nordiskt samarbete i frågor som rör Arktis.

Den nytillträdde generalsekreteraren för Föreningen Norden, Josefin Carling, informerade den 3 juni delegationen om föreningens verksamhet. Föreningen Norden hade ställt om sitt arbete med anledning av coronapandemin och även inlett ett mer långsiktigt arbete för att vara relevant och aktuell i en föränderlig värld, bland annat genom att se över föreningens uppdrag i förhållande till Nordiska ministerrådets vision 2030.

4 Nordiska rådets sessionsvecka

En av de större utmaningarna under 2020 var att kunna genomföra Nordiska rådets årliga session, som normalt samlar hundratals politiker, beslutsfattare och tjänstemän. Under 2020 var det tänkt att den 72:a sessionen skulle ha hållits i Reykjavik i oktober, men på grund av pandemin ställdes den in, för första gången sedan starten 1953. *Även vårens temasession ställdes in och ersattes av digitala möten för presidiet och utskotten.* Alternativet vecka 44 blev en sessionsvecka med digitala möten för presidiet och utskotten och även flera möten då presidiet agerade plenarförsamling och höll möten med ministrar.

Under veckan genomfördes ett digitalt möte med hela Nordiska rådet, statsministrarna och FN:s generalsekreterare António Guterres med covid-19 som tema. Tanken var att mötesdeltagarna skulle få möjlighet att debattera covid-19-pandemins effekter på Norden och det nordiska samarbetet. Gränsproblemen mellan de nordiska länderna i kölvattnet på pandemin var ett av de stora samtalsämnena under året och under sessionsveckan. Debatten sändes live på nätet.

Frågor som diskuterades under sessionsveckan rörde bland annat krishantering och samhällsberedskap, biodiversitet och lagring av koldioxid., gemensamma nordiska idrottsevenemang, gränshinderfrågor, gemensamt nordiskt e-id, samarbete mot narkotika, jämställdhet och antibiotikaresistens.

Eftersom det inte blev någon regelrätt session under 2020 utblev plenarmötet där samtliga 87 medlemmar av rådet möts för att debattera med ministrar och debattera och besluta om de ärenden som beretts under året och som i många fall mynnar ut i rekommendationer som riktas till Nordiska ministerrådet eller en eller flera nordiska regeringar. Det innebär att presidiet fick agera plenarförsamling, vilket de kan göra enligt arbetsordningen, för att fatta beslut i en rad ärenden som enligt stadgarna måste avhandlas under en session. Bland de frågor som hanterades av presidiet var rådets och kontrollkommitténs årsberättelser och betänkanden, Nordiska ministerrådets budgetförslag för 2021 och handlingsplanerna för att realisera ministerrådets Vision 2030.

Presidiet genomförde flera möten som plenarförsamling med ett stort antal ministrar; med samarbetsministrarna om deras redogörelse för nordiskt samarbete 2020 och med utrikesministrarna och försvarsministrarna om respektive redogörelse. Dessutom mötte presidiet statsministrarna och de ministrar som ansvarar för samhällssäkerhetsfrågor för en politisk dialog som uppföljning av rådets strategi om samhällssäkerhet och ministerrådets svar som presidiet inte var tillfreds med. Därav följde politisk dialog som är sista steget i ett ärendes gång mellan parlamentariker- och ministersidan.

Danmarks ordförandeskap i rådet 2021

Presidiet behandlade även val av president och vice president för 2021. Bertel Haarder (Venstre) från Danmark valdes till president för Nordiska rådet för 2021 och Annette Lind (Socialdemokraterna) från Danmark valdes till vice president. Hanteringen av pandemin och det framtida nordiska krissamarbetet är ett prioriterat område i det danska presidentskapsprogrammet för 2021. I programmet sägs bland annat att pandemin fick de nordiska länderna att agera var för sig, vilket ledde till problem för dem som arbetar, studerar, reser, och investerar i ett annat nordiskt land. Det danska presidentskapets budskap är att de nordiska länderna måste lära sig av misstagen, bland annat när det gäller gränsrestriktionerna.

Det danska presidentskapsprogrammet 2021 efterlyser en starkare gemensam nordisk beredskapsstrategi så att länderna står bättre rustade för olika kriser i framtiden, såsom pandemier och naturkatastrofer. Programmet lyfter också fram betydelsen av ett ökat försvars- och säkerhetssamarbete, och en nordisk satsning på Arktis. I övrigt lyfter det danska programmet bland annat fram ökat samarbete kring klimatfrågor, arbetet mot gränshinder, samarbete inom kultur och turism och satsningar på nordisk språkförståelse.

Nordiska rådets priser

Nordiska rådets priser delas ut en gång om året i samband med sessionen i kategorierna litteratur, barn- och ungdomslitteratur, film, musik samt miljö. Av priserna är litteraturpriset, som instiftades 1962, det äldsta och barn- och ungdomslitteraturpriset, som instiftades 2013, det yngsta. Nomineringsproceduren och bedömningskommittéernas sammansättning skiljer sig åt för priserna. Det land som är ordförandeland i Nordiska rådet och anordnar session ansvarar för Nordiska rådets prisutdelning. Nordiska rådets presidium har beslutat att rådets prisutdelning ska hållas i anslutning till sessionen och att vinnarna ska offentliggöras under prisutdelningen till vilken samtliga nominerade bjuds in. Världlandets parlament har möjlighet att sätta sin prägel på prisutdelningen så länge som presidiets beslut enligt ovan fullföljs. Årets prisgala blev en digital prisutdelning då covid-19-pandemin satte stopp för den planerade prisutdelningen på Island. Vinnarna av de fem priserna avslöjades i stället under ett inspelat program producerat av isländsk public service, RUV.

Följande personer mottog Nordiska rådets priser 2020:

- Nordiska rådets litteraturpris: Författaren Monika Fagerholm från Finland för romanen *Vem dödade bambi?*
- Nordiska rådets barn- och ungdomslitteraturpris: Bilderboken *Vi är lajon!* av den svenska författaren Jens Mattsson och den finländska illustratören Jenny Lucander.
- Nordiska rådets filmpris: Den norska filmen *Barn* av manusförfattare och regissör Dag Johan Haugerud och producent Yngve Sæther.

- Nordiska rådets musikpris: Den finländske kompositören Sampo Haapamäki för verket Konsertto neljäsosävelaskelpianolle ja kamariorkesterille (Konsert för kvartstonspiano och kammarorkester).
- Nordiska rådets miljöpris: Jens-Kjeld Jensen från Färöarna för sin stora insats för att sätta fokus på mångfalden i den färöiska naturen.

För mer information om priserna, se <https://www.norden.org/sv/nordiska-raadets-priser>.

5 Presidiet

Nordiska rådets presidium bereder övergripande politiska frågor och har ansvar för den allmänna inriktningen och utvecklingen av Nordiska rådets verksamhet samt för att denna samordnas med arbetet i de nationella parlamenten och med andra internationella organisationer. Vidare behandlar presidiet budgeten för det nordiska samarbetet samt utrikes- och säkerhetspolitiska frågor. Presidiet är rådets högsta beslutande organ när plenarförsamlingen inte är samlad och kan då fatta beslut i dess ställe. Nordiska rådets presidium består enligt arbetsordningen av en president och en vice president och högst 15 andra av Nordiska rådets valda medlemmar. Varje land och varje partigrupp ska vara representerade i presidiet. Presidiets medlemmar väljs av plenarförsamlingen. Svenska medlemmar av presidiet under 2020 var Hans Wallmark (M), Gunilla Carlsson (S), Aron Emilsson (SD) och Linda Modig (C).

Presidiets arbete har under året påverkats av covid-19-pandemin. Efter att ha träffats fysiskt i samband med januarimötena har man genomfört inte mindre än ett 15-tal digitala möten med tolkning. Detta ska jämföras med ett vanligt år då man håller sex gemensamma möten. Man har dessutom träffats vid informella möten och i mindre konstellationer i större utsträckning än vanligt. Det digitala formatet har medfört en hel del tekniska utmaningar, och behandlingen av en del sakfrågor har fått skjutas på framtiden.

Presidiet har under året agerat plenarförsamling i större utsträckning än vanligt, vilket har lett till frågor från medlemmar av rådet kring öppenhet och transparens. Under vecka 44, den så kallade sessionsveckan, agerade presidiet plenarförsamling och beslutade då i frågor såsom rådets och kontrollkommitténs årsberättelser och betänkanden, Nordiska ministerrådets budgetförslag för 2021 och handlingsplanen för att realisera ministerrådets Vision 2030. Man genomförde även möten som plenarförsamling med ett stort antal ministrar; med samarbetsministrarna om deras redogörelse för nordiskt samarbete 2020 och med utrikesministrarna och försvarsministrarna om respektive redogörelse. Dessutom mötte presidiet statsministrarna och de ministrar som ansvarar för samhällssäkerhetsfrågor för en politisk dialog som uppföljning av rådets strategi om samhällssäkerhet och ministerrådets svar som presidiet inte var tillfreds med. Därav följde den politiska dialogen som är sista steget i ett ärendes gång mellan parlamentariker- och ministersidan.

Ärenden under 2020

Presidiet tog under året utgångspunkt för sitt arbete i det isländska ordförandeskapsprogrammets prioriterade områden: värna demokratin och bekämpa falska nyheter, värna den biologiska mångfalden och stärk kunskaperna i nordiska språk. De ärenden som upptog mycket tid under arbetsåret var samhällssäkerhet och beredskap, budget för Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet

och Vision 2030 och dess handlingsplan. Presidiet har även behandlat medlemsförslag om den nordiska nyttan i Nordiska rådets medlemsförslag, avtals-tolkning av nordisk rätt, nordisk samordning i fråga om Magnitskijlagstiftning, gemensam nordisk linje kopplat till säkerheten i femte generationens mobilnät, nordiska insatser mot högerextremism, Nordiska rådets koldioxid-neutralitet och Nordiska rådets EU-kontor.

Nordiska rådets presidium beslutade vid sitt möte i december att utse färöiska Kristina Háfoss till ny direktör för rådets sekretariat i Köpenhamn.

Samhällssäkerhet

Nordiska rådets strategi för samhällssäkerhet arbetades fram av presidiet och blev antagen med konsensus på Nordiska rådets session i Stockholm 2019. Den nya strategin innefattar samarbeten på områden som exempelvis konflikt-förebyggande, cybersäkerhet och polisverksamhet. Därutöver föreslås åtgärder och samarbete om skogsbränder, mat- och energiförsörjning, hälsofrågor, frågor som rör kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära hot samt de nordiska räddningstjänsterna. Strategin tar upp en bred palett av frågor som handlar om kunskaps- och erfarenhetsutbyte samt samarbete i Norden och hur man i kriser och katastrofer kan stötta och hjälpa varandra. Flera avtal finns redan på plats, såsom Hagasamarbetet och Nordefco, men rådet menar att det finns behov av förbättringar och en mer systematisk uppföljning, något som inte minst visat sig under covid-19-pandemin.

Presidiet beslutade att skicka strategin som en rekommendation till Nordiska ministerrådet (rek. 2/2020/presidiet). I april 2020 sände presidiet brev till de nordiska statsministrarna där de uppmanades att med tanke på covid-19-pandemin och dess följder påskynda genomförandet av förslagen i strategin och att minimera de negativa konsekvenserna av stängda gränser och reserestriktioner. Rådet efterfrågade koordinerade insatser för att stärka ekonomierna med fortsatt fokus på en grön och hållbar utveckling och även på sårbara grupper i våra samhällen. Man önskar även se ett stärkt nordiskt internationellt engagemang i organisationer som WHO och EU.

I juni inkom svar från ministerrådet på strategin, och med tanke på att rekommendationerna omfattar och berör många olika ämnesområden erhöles svar från olika ministrar. Presidiet ansåg inte att svaren var tillräckliga och efterfrågade då politisk dialog med statsministrarna och övriga berörda ministrar. Dialogerna hölls i samband med sessionsveckan, men i stort uteblev en övergripande samsyn i problemformuleringarna och hur genomförandet av rekommendationerna ska kunna realiseras framöver. Presidiet avser att fortsätta driva frågorna.

Vision 2030 och dess handlingsplaner

Under 2019 antog de nordiska statsministrarna en ny vision för Nordiska ministerrådet, Vision 2030. Under 2020 har Nordiska rådet inkluderats i

framtagandet av den fyraåriga handlingsplanen för visionen och har då framfört att man vill inkludera följande: ministerråd för transport, lagstiftningssamarbete, elektrifiering och laddningsstationer på nordiska vägar och hav, nordiska digitala lösningar för offentlig service och privata aktörer, gränsregionalt statistiksamarbete, samhällssäkerhet, demokrati och desinformation, jämställdhet, kultur och hållbar utveckling samt nordisk språkförståelse. Efter covid-19-pandemins inledning har presidiet även betonat gränshinder, undvikandet av nedskärningar i kultursektorn och att man önskar se ett tvåårigt perspektiv på handlingsplanen.

Under året har presidiet delvis uttryckt en viss indignation över samarbetet med ministersidan. Flera medlemmar upplever att möten som genomförs inte medger reell dialog och att det inte finns förhandlingsutrymme, att rådets synpunkter inte tas på allvar. Ett exempel på en sådan fråga är rådets enade önskan om att man ska etablera ett nordiskt ministerråd för transportfrågor, detta för att minska utsläpp och nå klimatmålen. I ministerrådets handlingsplan ingår inte ett transportministerråd.

Nordisk utrikes-, försvars- och säkerhetspolitik

Nordiska rådet bidrar med en parlamentarisk dimension i det utrikes-, försvars- och säkerhetspolitiska samarbetet. Presidiet möter i samband med sessionerna de nordiska utrikesministrarna för en dialog om aktuella frågor. Försvarsfrågor stod även 2020 högt upp på dagordningen i Nordiska rådet och då med särskilt fokus på totalförsvar och samhällssäkerhet.

Nordiska rådet har länge efterfrågat en uppföljning av Stoltenberg rapporten och en ny säkerhetspolitisk utredning, och den strategi för samhällssäkerhet som rådet antog 2020 anknuter till temat. 2019 beslutade de nordiska utrikesministrarna att ge isländske före detta ministern Björn Bjarnason i uppdrag att utarbeta en oberoende rapport med icke-bindande förslag om hur det nordiska utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet kan vidareutvecklas. Björn Bjarnason besökte Nordiska rådets presidium på deras möte i januari och berättade om sitt mandat som särskilt fokuserade på möjligheterna till samarbete för att ta itu med globala klimatförändringar, hybridhot och cyberfrågor samt för att stärka och reformera multilateralismen och den regelbaserade internationella ordningen med mer fokus på totalförsvarsfrågor. I sitt utredningsarbete besökte Bjarnason bland annat riksdagen och träffade då medlemmar från svenska delegationen till Nordiska rådet och utrikesutskottet. Rapporten med dess 14 förslag färdigställdes i juni 2020 och blev positivt mottagen av rådet. Förslagen handlar om säkerhet sett ur ett brett perspektiv, bland annat föreslås starkare nordiskt samarbete när det gäller klimatdiplomati, samarbete mellan offentlig och privat sektor beträffande energiutbyte, gemensam hållning gentemot Kina i det arktiska området, gemensam hållning gentemot hybridhot och beredskap för pandemier, samt modernisering av multilaterala organisationer. Rådet kommer under 2021 att driva på för att rapportens förslag ska följas upp och konkretiseras.

En första rundabordskonferens om det försvarspolitiska samarbetet i Nordiska rådets regi hölls i Helsingfors 2013. Erfarenheterna från rundabordssamtalen visade på att det var en lyckad form för att åstadkomma en levande och konstruktiv dialog om frågorna, och det beslutades bli årligt återkommande i landet som har ordförandeskapet i det nordiska försvarssamarbetet Nordefco. I den rådande europeiska säkerhetssituationen är nordiska försvarssamtal och konsultationer särskilt viktiga.

Danmark hade ordförandeskapet 2020 och arrangerade i februari den årliga konferensen, denna gång tillsammans med Folketingets försvarskommitté och Folk & Sikkerhed. Deltog gjorde även Danmarks försvarsminister Trine Bramsen (S). Konferensen behandlade ämnen inom de politiska, försvarsmässiga och industriella aspekterna av det nordiska försvarssamarbetet.

Budget för det nordiska samarbetet 2020

Budgeten för det nordiska samarbetet inom ramen för Nordiska ministerrådet 2020 uppgick till cirka 957 miljoner danska kronor. Ministerrådet beslutar om budgetramen och ska enligt Helsingforsavtalet genomföra de förslag till ändringar som Nordiska rådet rekommenderar om det inte finns synnerliga skäl att inte göra det. Budgeten för det nordiska samarbetet 2020 låg kvar på 2019 års nivå. Presidiet och partigruppernas budgetordförande har i förhandlingarna med Nordiska ministerrådet rekommenderat ändringar i budgetförslaget vilka till stor del har tillmötesgått. Presidiet beslutade i december 2019 om Nordiska rådets inspel till handlingsplaner för de strategiska prioriteringarna i Nordiska ministerrådets vision, efter en remissrunda bland partigrupperna. De ämnen som lyftes fram var inrättandet av ett ministerråd för transport, etablerandet av ett permanent gränsregionalt statistiksamarbete, trygga, hållbara och demokratiska samhällen, desinformation och demokrati, jämställdhet, språkkunskaper och lagstiftningssamarbete.

Nordiska rådets budget för 2020 uppgick till 37 132 220 danska kronor. Utgångspunkten för beräkningen av Sveriges bidrag till de gemensamma kostnaderna är den av presidiet antagna budgetramen för delegationernas bidrag om 34 232 220 danska kronor. Det svenska bidraget utbetalas i danska kronor halvårsvis till Nordiska rådets sekretariat i Köpenhamn. På grund av valutakursen och ökade kostnader för tolkning och översättning har Sveriges bidrag ökat under senare år. Sveriges andel av kostnaderna för Nordiska rådet beräknas enligt en fördelningsnyckel baserad på BNI och följer Nordiska ministerrådets fördelningsnyckel. Sverige betalade under 2020 32,3 procent av kostnaderna. Sedan 2020 pris- och löneomräknas budgeten med en årlig ökning med cirka 1,5 procent.

Under covid-19-pandemiåret har budgeterade medel för exempelvis fysiska möten inte tagits i bruk. Den gemensamma budgeten och de nationella budgeterna har därmed haft överskott. Presidiet har under året diskuterat om återbetalning till medlemsländerna. Detta ska enligt ekonomireglementet ske som

huvudregel, men presidiet kan även välja att binda upp medel för särskilda aktiviteter.

Nordiska rådets kontakter med närområdena under 2020

Samarbetet med olika aktörer i Nordens närområden inleddes i mitten av 1990-talet och har hög prioritet. Samarbetet har vuxit på senare år, vad gäller både samarbetspartner och antal politiska sakområden som varit föremål för diskussioner. Det bedrivs nu både bilateralt med parlament i Nordens grannländer genom ömsesidiga inbjudningar till seminarier och sessioner samt i form av aktivt deltagande i de regionala parlamentariska samarbetsstrukturer som finns för Arktis-, Barents- och Östersjöområdena.

Nordiska rådets internationella strategi för 2018–2022 identifierar teman där Nordiska rådet kan bidra till att göra skillnad. Strategin innebär också en strängare prioritering av Nordiska rådets internationella arbete. För Nordiska rådet har framför allt kontakterna och samarbetet på parlamentarisk nivå med Estland, Lettland och Litauen och de tre baltiska parlamentens samarbetsorgan Baltiska församlingen varit av särskild vikt. Presidierna i de båda organisationerna träffas årligen för att diskutera arbetsplaner och samarbete det kommande året. Därutöver är det samarbetena med den arktiska parlamentarikerkonferensen, CPAR (Conference of Parliamentarians of the Arctic Region) och den parlamentariska Östersjökonferensen, BSPP (Baltic Sea Parliamentary Conference) som betonas tillsammans med det fortsatta samarbetet med Europaparlamentet.

Nordiska rådet har en del kontakter med Beneluxparlamentet och har under 2020 deltagit digitalt i Beneluxparlamentets sessioner. Ordförandeskapet och flera presidiemedlemmar har också deltagit i trilaterala digitala möten med Beneluxparlamentet och Baltiska församlingen. Gränsfrågor i samband med covid-19-pandemin har varit centrala.

I samband med Östersjökonferensen 2019 höll dåvarande president Hans Wallmark (M) och tillträdande president Silja Dögg Gunnarsdóttir ett möte med Polens senats talman Tomasz Grodzki. Båda parterna uttryckte en önskan om mer samarbete, och mötet följdes av en delegationsresa till Polen i mars 2020 med president Gunnarsdóttir, Erkki Tuomioja och Michael Tetzschner. Demokrati, rättsstatsprincipen, mänskliga rättigheter och säkerhetsfrågor var bland de ämnen som diskuterades.

EU

EU är ett av tre prioriterade områden i Nordiska rådets internationella strategi 2018–2022. I strategin understryks särskilt kontakten med Europaparlamentarikerna. Det finns en strävan i Nordiska rådet att förtydliga kontakterna med EU-parlamentet och de nordiska Europaparlamentarikerna. När representanter

för rådet besökt parlamentet har man bland annat diskuterat utrikes- och säkerhetsfrågor, energifrågor, Östersjöfrågor, antibiotikaresistens och digitalisering. Under 2020 planerade man för tre seminarier i Bryssel på temana digitalisering, antibiotikaresistens och energi. Dessa fick på grund av pandemin skjutas fram till 2021. Presidiet har betonat vikten av samordning med de nationella EU-utskotten och enats om att hålla ett årligt möte med de nordiska parlamentens EU-utskott i samband med Cosac. Detta möte ställdes in under 2020.

Nordiska rådet har sedan 2017 en medarbetare anställd som rådgivare i EU-frågor. Medarbetaren har till uppgift att skapa nätverk som är väsentliga för samarbetet mellan Nordiska rådet och Europaparlamentet. Tjänsten är en tidsbegränsad projektanställning och efter de inledande tre åren är den nu tillfälligt förlängd.

Ryssland

Presidiet upprätthåller kontakterna och samarbetet med Ryssland. Nordiska rådet kommer enligt antagna riktlinjer att fortsätta arbeta med ryska parlamentsledamöter, men efter utvecklingen i Ukraina under 2014 begränsas antalet fasta årliga evenemang och man tittar i stället på andra alternativ för dialogmöten. Den övergripande situationen har försämrats, men de nordiska länderna och Ryssland är fortfarande nära grannar, och relationer och kontakter bör till viss grad upprätthållas, särskilt på regional nivå. På grund av covid-19-pandemin genomfördes ej det årliga studiebesöket av ryska parlamentariker till ett av de nordiska länderna, och det blev heller inget sedvanligt möte i vecka 44 med tanke på den inställda sessionen.

Belarus

Nordiska rådets årliga Belarusseminarium skulle ha hållits i maj 2020 i Köpenhamn men blev inställt på grund av covid-19-pandemin. Mot bakgrund av den allvarliga situationen efter valet i Belarus utsåg presidiet en separat Belarusgrupp där Hans Wallmark (M) ingick. Gruppen genomförde ett digitalt möte med oppositionsledaren Svetlana Tikhonovskaja i september 2020 och i oktober hölls ett möte i Köpenhamn med Tikhonovskaja och de danska presidiemedlemmarna och representanter från Nordiska ministerrådet. Syftet med dessa möten var att inhämta information, visa sitt stöd och höra efter vad Nordiska rådet kan göra.

Det årliga mötet mellan presidierna i Baltiska församlingen och Nordiska rådet hölls digitalt den 14 december 2020 och fokuserade på situationen i Belarus. Under mötet gjordes det klart att det baltiska och nordiska parlamentariska samarbetet stöder folket i Belarus i deras strävan efter frihet, demokrati, rättsstat, civilsamhälle och mediepluralism. På mötet deltog representanter för de tre människorättsorganisationerna International Media Support, Civil

Rights Defenders och Human Rights House Foundation samt experter på Belarus från utrikesministerier som delade sina insikter om situationen i Belarus.

Nordens grannländer i väst

Samarbetet med Nordens grannländer mot väst är också fortsatt prioriterat, och Nordiska rådet har observatörsstatus i Västnordiska rådet (Island, Färöarna och Grönland). Som en följd av Storbritanniens utträde ur EU, och för att betona de nära historiska och kulturella banden och vikten av ett fortsatt samarbete, genomfördes i januari 2020 en delegationsresa till det skotska parlamentet för att utforska möjligheter till ökat samarbete. Delegationen bestod av rådets president och vice president samt Hans Wallmark (M). Besöket ansågs vara framgångsrikt och följdes upp med ett digitalt möte i april 2020. En delegationsresa till London och det brittiska parlamentet fick skjutas fram på grund av covid-19-pandemin.

6 Utskotten och kontrollkommittén

Utskottet för ett hållbart Norden

Utskottet för ett hållbart Norden arbetar med frågor som rör miljö- och naturskydd, klimatet, hållbart användande av naturresurser, jord- och skogsbruk och fiskeriförvaltning. Även livsmedelsfrågor, konsumentskydd, atomsäkerhet och biologisk mångfald är några av de frågor som faller under utskottets ansvarsområde. Svenska medlemmar i utskottet var i början av året Emilia Töyrä (S), Magnus Ek (C), Cecilie Tenfjord-Toftby (M), Janine Alm Ericson (MP) och Paula Bieler (SD). I mars ersattes Paula Bieler (SD) av Staffan Eklöf (SD).

Utskottets verksamhet 2020

Utskottet har under året haft sex möten, varav fem digitala. Utskottet valde inför 2020 att fokusera på frågor om cirkulär ekonomi, däribland klimatsmart byggande, frågor om hållbar konsumtion, produktion och återvinningsstrategi samt frågor om biologisk mångfald, som också var ett av tre huvudteman i det isländska ordförandeskapsprogrammet för året. Utöver detta har ett antal frågor från föregående år följts upp, bland annat forskning om försurning i haven, övergödning i Östersjön och arbetet med att reducera matsvinn.

Flertalet sakkunniga har under året deltagit på utskottsmöten i syfte att ge fördjupad information i diverse sakfrågor. Utskottet besöktes bland annat av företrädare för centret för makroekologi, evolution och klimat vid Köpenhamns universitet som informerade om naturliga lösningar för att binda och lagra koldioxid samt från Projekt Save som orienterade om gipsbehandlingar inom jordbruket i syfte att förbättra vattenkvaliteten. Forskare från norska Havsforskningsinstitutet och Danmarks tekniska universitet deltog också i möte med utskottet under året.

Tema för utskottets sammarmöte var cirkulär ekonomi och klimatsmart byggande och var planerat att äga rum i Tammerfors, Finland, med anledning av regionens omfattande arbete med frågorna i sin ambition att bli koldioxidneutrala före 2030. Under mötet, som med anledning av covid-19-pandemin hölls digitalt, fick utskottet presentationer om bland annat regionens arbete med hållbar stadsplanering, koldioxidreducering vid nybygganden samt cirkulär ekonomi av representanter från Tammerfors stad, framtidsfonden Sitra och företaget Verte.

I samband med sessionsveckan hölls ett samrådsmöte med de nordiska miljö- och klimatministrarna. Vid mötet diskuterades EU:s gröna giv och FN:s avtal om biodiversitet.

Återvinning, matsvinn och avfallshantering

Avfallshantering och en gemensam nordisk återvinningsstrategi är en fråga som utskottet jobbat med under en tid och som under året resulterade i en rekommendation till Nordiska ministerrådet. Ursprungligen syftade medlemsförslaget (A 1758/hållbart) från den socialdemokratiska gruppen bland annat till att säkerställa att avfallsexport endast ska företas till länder som kan dokumentera en miljömässigt försvarbar hantering av avfallet. Efter behandling i utskottet, däribland svar på en skriftlig fråga till de nordiska regeringarna, beslutade utskottet att justera förslaget till att i stället rikta in sig på verksamheter som kan uppvisa ovanstående krav. Samtidigt poängterar utskottet att avfallet i stället kan bli en resurs om det omhändertas i Norden. Nordiska ministerrådet rekommenderades också att utarbeta ett förslag till en gemensam återvinningsstrategi samt att stötta forskning kring och utveckling av nya återvinningsstrategier och ”zero-waste”-lösningar (rek. 3/2020/hållbart).

Utskottet har länge arbetat med frågor om matsvinn. I Norden slängs det i dagsläget uppemot 3,5 miljoner ton mat om året och för att uppnå FN:s hållbarhetsmål 12.3 att minska det globala matsvinnet med 50 procent innan 2030 menar utskottet att det krävs ytterligare insatser. År 2017 beslutade Nordiska rådet att rekommendera Nordiska ministerrådet att ta fram en vägledning och ta initiativ för att reducera matsvinnet och se till att matrester kan omvandlas till energi. På sitt januarimöte behandlade utskottet svar på två skriftliga frågor från Nordiska ministerrådet som handlade om vilka insatser som tagits för att reducera matsvinnet och resultatet av dessa insatser. Utskottet fann att det till trots av de många insatserna runt om i Norden uppvisat begränsade resultat, och beslutade därför att ta fram ett utskottsförslag. Förslaget antogs och resulterade i att Nordiska rådet rekommenderade Nordiska ministerrådet att hålla ett möte om matsvinn, genomföra en kampanj om matsvinn och att 2024 ta fram en rapport för att redovisa hur långt de nordiska länderna kommit för att uppnå målet om en halvering av matsvinnet till 2030 (rek. 5/2020/hållbart).

Vid utskottets januarimöte behandlades svaret på en skriftlig fråga till de nordiska regeringarna (E 12/2019) från en av utskottets medlemmar från den socialdemokratiska gruppen om återbruk av vindkraftsverkspropellrar. I svaret framgår bland annat att en stor del av vindkraftverken återanvänds, men att det finns problem när det kommer till återbruket av propellrarna då de består av ett annat material. Under sitt möte i samband med sessionen behandlade utskottet ett medlemsförslag från Mittengruppen om att ta fram en gemensam nordisk strategi för nedtagning och återanvändning av avfall från vindkraftverksindustrin (A 1852/hållbart). Ett enigt utskott beslutade att arbeta vidare med frågan och att då lägga särskild vikt vid vindkraftsverkspropellrarna.

Hållbar produktion och konsumtion

Under sitt möte i mars behandlade utskottet Nordiska ministerrådets svar på Nordiska rådets rekommendation om hållbar produktion och konsumtion (rek. 19/2019/hållbart). Rekommendationen uppmanade Nordiska ministerrådet att

identifiera fler relevanta produktkategorier där Svanenmärkningsen skulle kunna användas, samt att arbeta för en sådan expanderings av miljömärkningsen. Utskottet var nöjda med ministerrådets svar och beslutade att anse rekommendationen som färdigbehandlad för rådets del.

Biologisk mångfald

Utskottet fortsatte under året att följa frågan om FN:s globala avtal om biologisk mångfald. Slutförhandlingarna för avtalet skulle ha skett i oktober 2020 men sköts upp till 2021 med anledning av covid-19-pandemin. Utskottet har under en tid arbetat med att arbeta för att en nordisk röst förs fram i förhandlingarna och att de ungas perspektiv tillvaratas. Under året planerade utskottet att delta på ett nordiskt ungotoppmöte i frågan, men detta möte sköts med anledning av pandemin upp.

Flera svenska medlemmar i utskottet deltog under året för utskottets räkning på seminarier och panelsamtal kopplat till biologisk mångfald. Cecilie Tenfjord Toftby (M) deltog i december på ett digitalt panelsamtal om biologisk mångfald, med fokus på konsekvenserna av minskad biologisk mångfald och hur den biologiska mångfalden kan värnas utan att skapa sociala orättvisor. Janine Alm Ericson (MP) höll ett avslutningsanförande under det digitala seminariet ”The Green Deal and the Nordic capitals: Urban solutions to climate, nature, and biodiversity challenges” som arrangerades av de nordiska huvudstadsregionskontoren i Bryssel under EU Green Week. Cecilie Tenfjord Toftby (M) deltog även i Nordiska ministerrådets arrangemang ”Choosing Green: A digital summit in the lead up to COP 26”. COP 26 sköts med anledning av covid-19-pandemin fram till 2021.

I samband med den digitala sessionen hade utskottet också ett möte med de nominerade till Nordiska rådets miljöpris, som i år hade tema biologisk mångfald.

Koldioxidutsläpp

Klimatsmart byggande har på olika sätt behandlats av utskottet genom åren och byggindustrin beräknas stå för cirka 5–7 procent av de totala utsläppen av koldioxid i Norden. I januari behandlades ett medlemsförslag från den socialdemokratiska gruppen om koldioxidreducering vid nybyggnation (A 1812/hållbart) för första gången i utskottet. Den socialdemokratiska gruppen ämnade med förslaget bidra till reduktionen av koldioxid under byggnationsfasen, men efter behandling i utskottet framkom en önskan från flera partigrupper om att se närmare på koldioxidreduceringen genom byggnadens hela livscykel, det vill säga allt ifrån materialproduktion till demolering och återbruk av materialet. Detta perspektiv lyftes in i den vidare behandlingen av frågan och under sommarmötet fick medlemmarna bland annat lära mer om Tammerfors stads arbete med klimatsmart byggande och livscykelperspektivet. Arbetet med medlemsförslaget fortgår.

Vid mötet i januari behandlades även ett medlemsförslag från Nordisk grön vänster om nordiska satsningar på naturliga lösningar för att binda och lagra koldioxid (A 1823/hållbart). Förslaget förespråkar prioritering av naturliga lösningar, exempelvis sådant som minskad skogsavverkning, framför teknologiska lösningar. Under behandlingen av förslaget framkom tveksamhet till detta från den konservativa gruppen och Nordisk frihet då de påpekade att det kan medföra en risk att teknologiska lösningar bortprioriteras. Utskottet enades, på sitt möte i samband med sessionen, om att justera förslaget så att det framgår att naturliga lösningar för att binda och lagra koldioxid ska främjas i stället för prioriteras. Utskottet kommer att arbeta vidare med frågan under 2021.

Havsmiljön

Den isländska delegationen lade 2018 fram ett medlemsförslag gällande forskning om försurning av haven. Efter behandling i utskottet, informationsinhämtning från Nordiska ministerrådet, Nordforsk, det norska havsinstitutet och Köpenhamns universitet samt en remissrunda till utskottet för tillväxt och utveckling beslutade utskottet att revidera förslaget, vilket resulterade i att Nordiska rådet rekommenderade Nordiska ministerrådet att öka det nordiska samarbetet för kunskapsframbringande om försurning av haven och dess konsekvenser för invånare i kustnära områden i Norden, samt att ta fram en långsiktig plan för forskning om de biologiska, ekologiska och socioekonomiska konsekvenserna av försurning av haven (rek. 4/2020/hållbart).

Utskottet arbetade under året också vidare med ett förslag från Mittengruppen om att ta fram modeller för ett nordiskt-baltiskt samarbete för att sprida gips och strukturkalk i Östersjöområdet för att minska fosforutsläppen i Östersjön och därmed begränsa övergödningen (A 1805/hållbart). Metoden innebär, förenklat, att sprida ut gips på åkrarna så att fosfor binds till jordpartiklarna och inte transporteras ut i vattendragen och leder till övergödning. Det finns diverse pilotprojekt på området, men det saknas forskning om huruvida denna metod skulle kunna användas som en permanent lösning för att minska fosfornivåerna i Östersjön. Utskottet beslutade därför att bjuda in experter på området, och i maj besökte Petri Ekholm, som forskar inom en rad olika projekt relaterade till användning av gips och kalk inom jordbruket, utskottet och berättade om metoden. Utskottet arbetar vidare med frågan och kommer i den vidare behandlingen bland annat att inhämta information om andra metoder för att minska övergödningen samt information om metodens inverkan på övriga ekosystem.

Mikroplast i kroppen

Ett medlemsförslag från den socialdemokratiska gruppen, om att rekommendera de nordiska regeringarna att undersöka mängden mikroplast som kommer in i kroppen samt effekten av detta, behandlades för första gången på utskottets

januarimöte där det fanns en bred samstämmighet om att arbeta vidare med förslaget. Då de hälsomässiga konsekvenserna av den eventuella förekomsten av mikroplast i kroppen ligger inom utskottet för tillväxt och utvecklings ansvarsområde beslutades det att förslaget skulle skickas över på remiss. I remissvaret framgick att utskottet för tillväxt och utveckling stöttade utskottets beslut att bjuda in experter på området för vidare informationshämtning, samt att en expert på mikroplast i havet och i havsdjur borde ingå i urvalet av experter. Under utskottets septembermöte arrangerades därför ett miniseminarium om mikroplast och dess påverkan på livsmedel, djur och natur, där de båda utskottens medlemmar deltog. Medverkade gjorde en forskare från norska Havsforskningsinstitutet som redogjorde för förekomsten av mikroplast i mat från havet och antibiotikaresistens, samt en forskare från Danmarks tekniska universitet som informerade om mikroplast i miljön, luften och kroppen. Utskottet kunde konstatera att det, trots att förekomsten av mikroplast är utbredd i både luft och vatten, saknas tillfredsställande forskning om förekomsten av mikroplast i kroppen och vilka konsekvenser detta får för människan varpå ett enhälligt utskott beslutade att gå vidare med medlemsförslaget, som senare antogs av Nordiska rådet och resulterade i en rekommendation till de nordiska regeringarna att undersöka mängden av mikroplast som kommer in i kroppen samt effekten av detta (rek. 17/2020/hållbart).

Förvaltning av vargstammen

Under året har utskottet behandlat ett medlemsförslag från några av Mitten-gruppens medlemmar gällande samarbete kring förvaltningen av vargstammen (A 1838/hållbart). Förslaget, som dels innefattade en rekommendation om ökad samförvaltning av vargstammen i Finland, Norge och Sverige och dels en rekommendation om att verka för ett ökat lokalt inflytande vid besluten om vargjakt, behandlades för första gången vid mötet i mars där utskottet beslutade att arbeta vidare med förslaget. Rebecka Le Moine (MP), som vid mötet ersatte ordinarie medlem Janine Alm Ericson (MP), motsatte sig detta. Frågan behandlades igen under mötet i maj där det beslutades att utesluta uppmaningen om att verka för ökat lokalt inflytande vid vargjakt. Janine Alm Ericson (MP) reserverade sig mot att gå vidare med förslaget. Vid septembremötet behandlades frågan igen och utskottet godkände betänkandet, där reservationen också noterades. Utskottet beslutade även att ställa skriftliga frågor till Norge, Sverige och Finland om hur länderna samordnar förvaltningen av det skandinaviska vargbeståndet.

Nordiskt slutdatum för användning av fossila bränslen

Ett antal medlemmar från Nordiska rådet lade under året fram ett förslag om att Nordiska rådet bör rekommendera Nordiska ministerrådet att, som ett led i att konkretisera den nordiska visionen, sätta ett slutdatum för användningen av fossila bränslen i Norden samt att de nordiska regeringarna bör

rekommenderas att införa harmoniserade slutdatum för användningen av fossila bränslen (A 1851/hållbart). Förslaget behandlades i utskottet under mötet som hölls i samband med sessionen. Efter en omröstning, där sju röstade emot, fem röstade för och en medlem avstod från att rösta, beslutades det att utskottet inte skulle arbeta vidare med förslaget.

Företagsansvar, mänskliga rättigheter och äganderätten av naturresurser

På mötet i samband med sessionen behandlades ett nytt medlemsförslag från Nordisk grön vänster om företagsansvar, mänskliga rättigheter och äganderätten av naturresurser (A 1856/hållbart). Den konservativa gruppen och Mitten-gruppen uttryckte tveksamhet till förslaget med anledning av att förvaltningen av naturresurser är en nationell angelägenhet. Utskottet beslutade att arbeta vidare med förslaget och skicka frågan på remiss till utskottet för tillväxt och utveckling och utskottet för välfärd i Norden.

Klimatinvesteringar

Nordiska rådet rekommenderade 2019 Nordiska ministerrådet att följa upp med Sveriges ordförandeskap 2018 när det gäller den utlovade utredningen om arkitekturen kring de nordiska miljöfinansieringsbolagen, med grund i Nordiska Investeringsbanken (NIB), The Nordic Environment Finance Corporation (NEFCO) och Nordic Development Fund (NDF) samt att utarbeta mötesplatser för klimatinvestorare, offentliga och privata (rek. 18/2019/hållbart). I mars behandlades ministerrådets svar på rekommendationen där det framgår att de anser den som delvis uppfylld. Utskottet fann oklarheter i huruvida rekommendationen om att utarbeta mötesplatser för klimatinvestorare uppfylldes och tillkännagav därför en önskan om politisk dialog. Frågan behandlades igen i september där utskottet beslutade att se rekommendationen som färdigbehandlad, då kompletterande uppgifter inkommit från Nordiska ministerrådet.

Nordiska ministerrådets samarbetsprogram och långsiktiga budgetprioriteringar

Utskottet mottog under sitt möte i juni en presentation från Nordiska ministerrådets sekretariat om ministerrådets samarbetsprogram för fiske och vattenbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbruk som höll på att tas fram för 2021–2024. Utskottet poängterade vikten av att inkludera de ungas perspektiv i programmet, betydelsen av att minska matsvinnet, en konkretisering av livscykelperspektivet i olika produktionskedjor, konsekvenserna av covid-19-pandemin för samarbetsprogrammets strategiska insatsområden samt vikten av insatser mot antibiotikaresistens.

Utskottet behandlade i samband med sitt möte i oktober Nordiska ministerrådets budgetprioriteringar för 2022. Utskottet underströk vikten av en hållbar återstart av ekonomin efter covid-19-pandemin. Särskilt beslutades att lyfta prioriteringar inom klimatsmart byggande, implementeringen av FN:s globala avtal om biologisk mångfald, bindning och lagring av koldioxid samt inkluderingen av unga.

Utskottets verksamhet 2021

Under 2021 kommer utskottet bland annat att fortsätta fokusera på frågor om cirkulär ekonomi. Vidare kommer utskottet att lägga fokus vid gröna partnerskap och klimativänliga investeringar. Arbetet med lagring och bindning av koldioxid samt FN:s globala avtal om biodiversitet kommer att fortgå. Vidare kommer utskottet under 2021 att följa upp flertalet andra frågor från årets arbete, däribland matavfall, klimatsmart byggande, forskning om havsförsurning samt insatser mot övergödning i Östersjön.

Utskottet för kunskap och kultur i Norden

Utskottet för kunskap och kultur i Norden behandlar frågor som rör kultur, litteratur, film och medier samt forskning och utbildning. Utskottet arbetar också med frågor som rör språksamarbete, idrott, folkkupplysning samt civilsamhället och frivilligsektorns betydelse i demokratiska samhällen.

Svenska medlemmar i utskottet var under 2020 Angelika Bengtsson (SD), Lars Mejern Larsson (S), Kjell-Arne Ottosson (KD) och Daniel Riazat (V). Kjell-Arne Ottosson var ordförande i utskottet och Angelika Bengtsson vice ordförande.

Utskottets verksamhet 2020

Utskottet för kunskap och kultur i Norden hade under året sex möten, varav fem digitala på grund av covid-19-pandemin, och utskottet arbetade bland annat med ärenden som rörde utbildning och forskning, kultur, nordisk språkförståelse och friluftsliv. Övriga frågor som behandlades var FN:s hållbarhetsmål, medie- och informationsfrågor och gränshinder. Utskottet följde även under året arbetet i EU inom relevanta områden.

Liksom tidigare år bjöd utskottet för kunskap och kultur i Norden in ministrar, sakkunniga, experter, nordiska institutioner och frivilligorganisationer för att inhämta information och kunskap inom aktuella områden. Under året hade utskottet möten med representanter från Nordiska ministerrådet, Nordisk Kulturfond, Center for undersökande journalistik i Bergen och Danmarks Unescokommission.

Utskottet hade i samband med Nordiska rådets digitala session i oktober ett möte med Islands utbildnings- och forskningsminister Lilja Dögg Alfreðsdóttir som presenterade Nordiska ministerrådets redogörelse för nordiskt

samarbete om språk samt en uppföljning av språkdeklarationen. Utskottet konstaterade att ministerrådet för utbildning och forskning hade satt igång ett flertal initiativ sedan den tidigare språkdeklarationen och att det är viktigt att tidigt väcka ett språkintresse hos unga. Ministern betonade att arbetet med språkförståelse är ett kontinuerligt arbete och att både klassutbyten och studieresor i Norden är viktiga faktorer för att få ungdomar intresserade och nyfikna på andra nordiska språk. Vid mötet presenterade ministern också ministerrådets redogörelse om utbildningssamarbete om demokrati, inkludering och säkerhet.

Utskottet hade också under sessionsveckan ett möte med Danmarks kulturminister Joy Mogensen för att diskutera covid-19-pandemins negativa konsekvenser för kulturområdet i Norden. Utskottet tog även upp frågan om konsekvenserna av ministerrådets budgetneddragningar inom kultursektorn och vad som kan göras för att lindra de negativa effekterna av nedskärningarna.

Med anledning av pandemin beslutade utskottet under året att göra ett gemensamt uttalande i vilket man uppmanade de nordiska länderna att stärka det nordiska samarbetet inom utskottets olika arbetsområden. I uttalandet underströk utskottet att de satsningar som görs nationellt för att dämpa de negativa effekterna av pandemin även måste avspeglas i det nordiska samarbetet. Utskottet ville också se ett nordiskt forskningsinitiativ syftande till en jämförande analys av skolstängningar och distansundervisning som riskerar att innebära negativa konsekvenser för i synnerhet elever som bor i socialt utsatta miljöer.

Årets sedvanliga sommarmöte/studieresa som var planerad till Reykjavik fick ställas in på grund av pandemin. Utskottet planerar att besöka Reykjavik vid ett senare tillfälle när situationen så tillåter.

Utbildning och forskning

Covid-19-pandemin medförde att de nordiska länderna under våren 2020 delvis använde olika strategier när det gällde stängningar av grundskolor och gymnasier. Mot den bakgrunden utarbetade utskottet för kunskap och kultur i Norden under hösten ett utskottsförslag där man ville se ett reellt nordiskt utbyte när det gäller de strategier och metoder som genomfördes för att begränsa smittspridningen. Utskottet betonade i förslaget att det var av högsta vikt att de nordiska länderna kunde lära av varandra när det gällde konsekvenserna av skolstängningarna och vad de konkret inneburit för eleverna, bland annat i form av möjligheter till distansundervisning, metoder för inläring och psykisk ohälsa. Förslaget ledde till en rekommendation i vilken Nordiska ministerrådet uppmanades att ta fram en nordisk jämförande analys av skolstängningarnas konsekvenser för nordiska skolelever (rek. 16/2020/kultur).

I början av året hade utskottet ett möte med Nils Agerhus, direktör på Danmarks utbildnings- och forskningsdepartement för att informera sig om det danska ordförandeskapsprogrammet på utbildningsområdet. Programmet fokuserade på elevers vantrivsel i skolan, och en konferens på temat planerades att hållas under 2020. På forskningsområdet var Arktis ett prioriterat område i programmet. Utskottet informerades också om att de nordiska utbildnings-

ministrarna under året bland annat skulle diskutera automatiskt erkännande av yrkesutbildningar, vuxnas behov av livslångt lärande samt arbetsplatsers behov av kompetensförsörjning. Utskottets ledamöter framförde att vantrivsel i skolan är ett tvärsektoriellt problem som behöver belysas grundligt och att både högskoleutbildning och yrkesutbildning är viktiga när det gäller att möta samhällets utmaningar.

Utskottet för kunskap och kultur i Norden behandlade under året ett medlemsförslag från den socialdemokratiska gruppen om lika tillgång till utbildning och välfärd för personer med hörselnedsättning i Norden. Förslaget pekade på det faktum att cirka 15 procent av befolkningen i Norden har en hörselnedsättning som påverkar vardagen negativt, såväl socialt som i utbildningsväsende och arbetsliv. Barn och unga med hörselnedsättning har dessutom ofta sämre möjligheter att delta på lika villkor i skolmiljön. I förslaget ville man bland annat se en kartläggning över hur situationen ser ut i nordiska skolor när det gäller utformning och teknisk utrustning för personer med hörselnedsättning. Utskottet ställde sig bakom förslaget och menade att en kartläggning skulle kunna bidra till att arbetet med universellt utformade skolor intensifierades. Ett flertal partigrupper i utskottet uttryckte dock tveksamhet kring förslagens tredje att-sats, om att säkra att all personal som arbetar i vården i Norden ska förstå och kunna kommunicera med personer med hörselnedsättning. Utskottet beslutade därför att temporärt bordlägga ärendet och undersöka bakgrunden till och konsekvenserna av den formuleringen.

Den konservativa gruppen presenterade i slutet av året ett medlemsförslag om en gemensam nordisk lotsutbildning. Förslaget lyfte fram att Norden är beroende av handel och sjöfart och att lotsar är essentiella för att öka säkerheten vid hamninlopp eller riskfyllda passager. Många länder får dock allt svårare att rekrytera lotsar, bland annat beroende på pensionsavgångar och stränga antagningskrav. I syfte att säkra en framtida tillgång till välutbildade lotsar ville man därför i förslaget se ett nordiskt samarbete för att få fram en gemensam utbildning av lotsar. Utskottet beslutade att inledningsvis sända ärendet på remiss till Nordiska rådets utskott för tillväxt och utveckling i Norden eftersom förslaget även berör det utskottets arbetsområde. Förslaget kommer att behandlas vidare under 2021.

Ett medlemsförslag om en gemensam nordisk konferens om yrkesinriktad utbildning presenterades 2020 av den socialdemokratiska gruppen. Förslaget syftade till att underlätta för ungdomar i de nordiska länderna att välja yrkesinriktade utbildningar genom att harmonisera utbildningarna. Det lyftes fram att Norden har ett stort behov av yrkeskunniga människor i framtiden och att ett större fokus behöver läggas på dessa frågor. Utskottet konstaterade att temat är viktigt och beslutade därför att, i stället för att avge en rekommendation till Nordiska ministerrådet, sondera möjligheten att tillsammans med utskottet för tillväxt och utveckling i Norden arrangera en digital rundabordskonferens på temat. Utskottet fortsätter arbetet med förslaget under 2021, efter det att bland annat kostnader och tekniska resurser för ett sådant arrangemang har genomlysts.

Kultur och media

Nordiska ministerrådet gav i början av året utskottet för kunskap och kultur i Norden möjlighet att yttra sig över ett utkast till nytt samarbetsprogram på kulturområdet 2021–2024 (rek. 8/2020/kultur). Utskottet välkomnade denna möjlighet och framförde bland annat att kulturens betydelse för ett hållbart samhälle borde framhållas ytterligare och fungera som ett överordnat tema för det nordiska kultursamarbetet. Utskottet ville även se en tydligare beskrivning av de nordiska aktörer som skulle förverkliga programmets målsättningar. I sitt betänkande över det omarbetade utkastet till samarbetsprogram tackade utskottet Nordiska ministerrådet för en god dialog och man var tillfreds med att utskottets synpunkter i hög grad hade hörsammats. Utskottet uttryckte dock en oro över konsekvenserna av de budgetneddragningar på kulturområdet som är aviserade för de kommande fyra åren och möjligheterna för kulturministrarna att nå de mål man satt upp. Mot den bakgrunden ville utskottet se en redogörelse halvvägs in i perioden för att kunna följa upp hur programmet förverkligats så långt.

Mot bakgrund av att kultursektorn i hela Norden drabbats hårt av covid-19-pandemin väckte utskottet för kunskap och kultur i Norden ett utskottsförslag om en nordisk jämförande analys av pandemins konsekvenser för kultursektorn. Det konstaterades i förslaget att kulturens roll i kristider är viktigare än någonsin och att kultursektorn har en väl utvecklad förmåga att anpassa sig efter rådande omständigheter. Utskottet uttryckte dock en stark oro över att krisen förde med sig både uteblivna inkomster och intäkter för enskilda kulturutövare och konkurser för företag inom kulturbranschen. Utskottet välkomnade att de enskilda länderna etablerat olika stödordningar för att lindra effekterna av pandemin, och att det görs analyser på nationell nivå, men i syfte att lära av varandra fastslog utskottet att en analys även behöver göras på nordisk nivå.

Utskottet för kunskap och kultur i Norden behandlade 2020 ett medlemsförslag, väckt av den socialdemokratiska gruppen, om att stärka nordiska mediernas kompetens på området undersökande journalistik. I förslaget framhölls att styrkan i de nordiska länderna är en hög grad av tillit, starka demokratiska institutioner och en hög grad av pressfrihet. Fundamentet för dessa faktorer är att länderna har resurser att dels upprätthålla en mångfald av medier, dels skapa möjligheter till undersökande och grävande journalistik. Avsikten med förslaget var att det skulle etableras ett nordiskt center för undersökande journalistik i samarbete mellan Senter for undersøkende journalistik i Bergen, JMG vid Göteborgs universitet och Nordisk Journalistcenter i Aarhus. Utskottet diskuterade förslaget, och en omröstning visade att en majoritet i utskottet ställde sig bakom utkastet till betänkande. Den konservativa gruppen, Nordisk frihet och Framskrittpartiet reserverade sig dock mot beslutet med synpunkter på bland annat finansieringen och den nordiska nyttan med förslaget.

Den isländska delegationen till Nordiska rådet presenterade vid utskottets sommarmöte ett delegationsförslag om medie- och informationskunnighet. I förslaget framhölls att tillgången till korrekt information är förutsättningen för

en väl fungerande demokrati, och att den allt större spridningen av falska nyheter och desinformation utgör ett allvarligt hot mot våra samhällen. I förslaget pekade man på att digitala medier och plattformar gjort det allt svårare att skilja riktiga nyheter från falska nyheter och att kunskap och färdighet inom detta område aldrig tidigare har varit viktigare. Ett enigt utskott ställde sig bakom förslaget och ansåg att det viktiga arbetet med att stärka kunskapen på detta område skulle kunna göras under ett nordiskt paraply. Det föreslogs att en nordisk arbetsgrupp med representanter från mediemyndigheter och andra experter kunde få i uppgift att exempelvis kartlägga spridningen av desinformation, kartlägga nuvarande nordiska initiativ samt utarbeta en överordnad strategi för en gemensam nordisk insats för ökad medie- och informationskunnighet. Arbetet med förslaget utmynnade i en rekommendation till Nordiska ministerrådet att tillsätta en arbetsgrupp vars roll det blir att utarbeta en policy om utbildning i medie- och informationskunnighet som når alla åldersgrupper (rek. 11/2020/kultur).

Idrott och friluftsliv

Utskottet för kunskap och kultur behandlade i början av året ett svar från Nordiska ministerrådet rörande en rekommendation om en nordisk handlingsplan för friluftslivet. Ministerrådet framförde i sitt svar att man planerade att ta fram fyraåriga handlingsplaner och att ett flertal sektorer i sina inspel till handlingsplanerna hade lagt fram förslag som syftar till att stärka nordiskt friluftsliv. I svaret framgick även att Nordisk barn- och ungdomskommitté tittar på möjligheter att genomföra insatser på detta tema. Utskottet beslutade mot den bakgrunden att upprätthålla ärendet och avvakta de aviserade handlingsplanerna. Under hösten behandlade utskottet ministerrådets handlingsplan 2021–2024 om Norden som världens mest hållbara och integrerade region och konstaterade att friluftslivsfrågor inte hade fått tillfredsställande utrymme i handlingsplanen. Utskottet beslutade därför att begära politisk dialog.

Den socialdemokratiska guppen väckte under året ett medlemsförslag om en gemensam strategi för idrottsevenemang i Norden samt stöd till anordnande av idrottsevenemang för barn och unga i Norden. Utskottet var vid den initiala behandlingen av förslaget oenigt när det gällde den första att-satsen i rekommendationen: att rekommendera Nordiska ministerrådet att besluta om en gemensam nordisk idrottsstrategi för ansökan om större idrottsevenemang. Utskottet beslutade därför att sända ut rekommendationen på remiss till de nordiska riksidsrottsförbunden och att med utgångspunkt från remissvaren behandla förslaget vidare under 2021.

Budgetfrågor

Utskottet för kunskap och kultur i Norden diskuterade vid sitt sammarmöte Nordiska ministerrådets budgetprioriteringar för 2021 och riktade stark kritik mot ministerrådets budgetneddragningar på både kultur- och utbildnings-

området. Utskottet framhöll att behovet av kultur, forskning och utbildning är större än någonsin med anledning av pandemin. Man pekade på ett antal neddragningar i budgeten som särskilt allvarliga:

- Neddragningar på budgetposten Nordiskt språksamarbete.
- Inget fortsatt stöd till deltagande av de nominerade till Nordiska rådets priser.
- Sänkta prissummor till Nordiska rådets priser.
- Indraget anslag till Nordiskt Journalistcenter.
- Sänkt anslag till Nordiska kulturfonden.

Utskottet hade även möjlighet att inkomma med förslag till prioriteringar för Nordiska ministerrådets budget för 2022 och framåt. Ett enigt utskott beslutade att föreslå följande områden: en konsekvensanalys av budgetneddragningarna på utbildnings-, forsknings- och kultursamarbetet, livslångt lärande, stärkande av de små språken i Norden samt kulturutövares villkor.

Gränshinder

Arbetet mot gränshinder på kultur- och utbildningsområdet fortsatte under året, främst genom Nordiska rådets gränshindergrupp, i vilken utskottets ordförande Kjell-Arne Ottosson (KD) var svensk medlem. Coronapandemin innebar att ett stort antal nya gränshinder uppstod under 2020, detta beroende på de nordiska ländernas olika restriktioner och strategier. Utskottet fokuserade under året sitt arbete på kultursektorn som drabbats hårt av de gränshinder som uppstått på grund av pandemin.

EU-frågor

Utskottet för kunskap och kultur i Norden följde under året EU-samarbetet inom relevanta områden, såsom forsknings-, kultur- och mobilitetsprogram, medier – inklusive desinformation och falska nyheter, upphovsrätt och geoblockering, språkfrågor samt minoritetsfrågor. Utskottet informerades bland annat om att EU-parlamentet inrättat ett underutskott som ska handha frågor om utländsk inblandning och desinformation och ett underutskott som ska behandla artificiell intelligens.

Utskottet diskuterade vid sitt möte i september Nordiska rådets EU-kontor och vilken eventuell nytta utskottet har haft av kontoret under de tre år som funktionen funnits. Det fanns en viss skepsis i utskottet om kontorets nytta och funktion och det framfördes önskemål om att kontoret behövde få ett tydligare och mer fokuserat mandat för att undvika dubbelarbete gentemot de nationella kontoren. Utskottet framhöll också att om funktionen skulle finnas kvar borde den vara placerad i Bryssel.

Utskottets verksamhet 2021

Utskottet för kunskap och kultur i Norden kommer under 2021 bland annat att fortsätta behandlingen av ett antal medlemsförslag och fortsätta fokusera på frågor som rör utbildning och forskning, kulturområdet, idrotts- och friluftsliv samt relevanta EU-frågor. Utskottet kommer även att arbeta vidare med frågor som berör FN:s hållbarhetsmål, nordisk språkförståelse och digitalisering. Arbetet med att motverka gränshinder inom för utskottet prioriterade områden fortsätter under 2021.

Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden

Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden arbetar med ämnen och frågor som handlar om arbetsmarknad och arbetsmiljö, näringsliv, handel och industri, energi, bekämpandet av gränshinder samt transport och transportsäkerhet. Därtill behandlar utskottet frågor inom finanspolitik och ekonomisk politik – härunder ramvillkoren för forskning, produktion och handel. Regional- och strukturpolitik, kommunikation och it hör också till arbetsområdena. Dessutom har utskottet det samlade operativa ansvaret för arbetet med gränshinder även om övriga utskott också arbetar med gränshinder inom sina respektive politikområden.

Svenska medlemmar i utskottet har under året varit Pyry Niemi (S), Lorena Delgado Varas (V), Arman Teimouri (L) och Pål Jonson (M). Pyry Niemi har varit utskottets ordförande och Lorena Delgado Varas har varit vice ordförande. Under året har Arman Teimouri varit rapportör för energifrågor, Pål Jonson för transportfrågor och Pyry Niemi har fortsatt att vara Nordiska rådets representant i Gränshinderrådet.

Utskottets verksamhet 2020

Utskottet för tillväxt och utveckling har under året hållit fler möten än tidigare år. Totalt hölls sex möten, varav fem digitala. Årets sommarmöte var planerat att hållas i Danmark med tema klimat och energi. På grund av covid-19-pandemin ersattes mötet med ett digitalt möte.

Inför 2020 hade utskottet valt att inte prioritera några särskilda politikområden, utan i stället arbeta med de frågor man får tilldelade. Inför året konstaterades dock att utskottet bör bevaka Nordiska ministerrådets strävan om ett mer integrerat Norden och den isländska presidentskapsprioriteringen vad gäller språkförståelse, kopplat till arbetsmarknadspolitik och näringslivsfrågor. Gränshinder var fortsatt en prioriterad fråga för utskottet.

Ett antal externa gäster, sakkunniga och experter har bjudits in att delta vid utskottets möten för att ge information och föra dialog om särskilda sakfrågor. Under året har bland annat representanter från svenska Trafikverket, Open University, P27 och sakkunniga vid ministerrådets sekretariat deltagit i utskottets möten.

Vid utskottets januarimöte hölls ett gemensamt möte med utskottet för kunskap och kultur om livslångt lärande. Nils Agerhus, direktör på danska utbildnings- och forskningsdepartementet, deltog vid mötet och informerade om planerna för en nordisk konferens om hur unga kan trivas bättre på sina utbildningar. Vid mötet diskuterades även frågan om automatiskt erkännande av högre utbildning i Norden och Agerhus menade att detta redan finns.

Vid januari mötet i Köpenhamn hölls en politisk dialog med den danska samarbetsministern Mogens Jensen om en rekommendation om nationella rådgivningskommittéer för gränshinderfrågor i de nordiska länderna (rek. 25/2018/tillväxt). Efteråt konstaterade utskottet att dialogen inte handlat särskilt mycket om själva rekommendationen men då man fört en konstruktiv dialog om gränshinder och fri rörlighet ansåg man trots det ärendet som färdigbehandlat.

Transport

I januari behandlade utskottet ett medlemsförslag från Nordisk grön vänster om nattåg i Norden (A 1825/tillväxt). Inför mötet hade sekretariatet gjort sonderingar bland tågoperatörer som visat att det sannolikt behöver göras ändringar i det europeiska järnvägsnätet för att öka kapaciteten om nattåg ska kunna bli ett reellt alternativ till flyget. Utskottet var positivt till förslaget men enades om att även godstrafik bör inkluderas. I juni deltog Martin Sandberg från den svenska statliga nattågsutredningen i utskottets möte för en diskussion om förslaget. Under hösten antog Nordiska rådet rekommendationen som innebär att de nordiska regeringarna tillsammans bör öka samarbetet för att återetablera nattågsförbindelser mellan de nordiska länderna och ut i Europa och att samordna godstransporter i Norden (rek. 15/2020/tillväxt).

Nordiska rådet antog under 2019 en rekommendation om sänkta utsläpp från flyget (rek. 25/2019/tillväxt). Vid utskottets aprilmöte behandlades ett svar från ministerrådet där det framkom att mycket forskning sker inom området. Mot bakgrund av hur flygbranschen påverkats av pandemin tog utskottet beslut om att inte arbeta vidare med frågan.

I januari deltog Pia Berglund, samordnare för inrikkessjöfart på svenska Trafikverket, i utskottets möte för att diskutera ett medlemsförslag om elektrifiering av sjöfart och terminaler (A 1771/tillväxt). Utskottet tog del av synpunkterna och beslutade att man ville höra rederiernas synpunkter innan man arbetar vidare med förslaget.

Nordiska rådet har under en längre tid drivit frågan om ökad säkerhet i sjötrafiken. Frågan togs återigen upp på agendan genom ett medlemsförslag från konservativa gruppen efter att två fraktfartyg gått på grund utanför Loftahammar respektive Helsingborg, där fartygens befälhavare misstänktes för grovt sjöfylleri. Utskottet skickade skriftliga frågor till de nordiska regeringarna om sjösäkerhet och i svaren framkom att samtliga ser allvarligt på onykterhet till sjöss men att länderna har olika regler kring promillegränser och olika påföljder vid brott på området. Under hösten antog Nordiska rådet rekommenda-

tionen som innebär att de nordiska regeringarna ska verka för nolltolerans mot alkohol ombord på kommersiella fartyg och verka för att införa fler hamnstatskontroller (A 1786/tillväxt).

Ordförande Pyry Niemi (S) deltog under hösten i ett webinarium om tågförbindelser i Norden. Efter seminariet beslutade utskottet att skriva ett brev till regeringarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige med en uppmaning om samarbete i frågan om planer i förhållande till TEN-T och EU-finansiering.

Utskottet har vid upprepade tillfällen bett om en politisk dialog med transportministrarna för att bland annat lyfta önskemålet om upprättandet av ett ministerråd för transport. Ingen politisk dialog har hållits under året. Utskottet har även engagerat sig i andra transportfrågor, till exempel skrevs ett brev till ministerrådet om behovet av att samordna öppnandet av färjeförbindelserna i Norden efter covid-19-pandemin.

Skatteflykt

Nordisk grön vänster presenterade år 2016 ett medlemsförslag om skatteflykt (A 1680/tillväxt). Flera föredragningar och seminarier har hållits om frågan sedan dess. Vid oktobermötet diskuterade utskottet hur man ska arbeta vidare med förslaget. Viss oenighet rådde, men utskottet beslutade att skicka ett brev till ministerrådet med en uppmaning om att prioritera frågan om skatteflykt.

Energifrågor

Nordiska rådet hade planerat att hålla ett seminarium om energifrågor i Bryssel i mars med syftet att inhämta kunskap om energifrågor kopplat till Europeiska kommissionens prioriteringar, men mot bakgrund av covid-19-pandemin fick seminariet skjutas på framtiden.

Vid utskottets möte i juni behandlades ett medlemsförslag från socialdemokratiska gruppen om vätgas (A 1839/tillväxt) med rekommendationer till ministerrådet om att bland annat undersöka hur man kan främja användningen av vätgas på nordisk nivå och utreda till vilken grad de nordiska länderna tillsammans kan nyttja sig av EU-finansiering för utbyggandet och nyttjandet av vätgas. Förslaget behandlas vidare under 2021.

Arbetsmarknadsfrågor

Nordiska rådet antog 2019 en rekommendation om ömsesidigt godkännande av utbildningar och yrkesmässiga kvalifikationer inom parallella arbetsområden (rek. 21/2019/tillväxt). I april behandlade utskottet ett svar från ministerrådet som uppgav att både utbildningssektorn, arbetsmarknadssektorn och Gränshinderrådet arbetar med frågan. Utskottet var nöjda med beskedet men tog beslut om att efterfråga status i arbetet under våren 2021. Vid samma möte behandlades ett svar på en rekommendation om stärkt styrelsekompetens genom säkrad mångfald (rek 24/2019/tillväxt). Utskottet ansåg att svaret saknade

konkretion och tydlighet och ville veta hur länderna arbetar med frågan att jämna ut könsbalansen samt vilket lagstöd det finns för kvotering efter kön. Utskottet bad därför om politisk dialog i frågan.

I maj behandlade utskottet ett svar från ministerrådet på en rekommendation om goda arbetsvillkor i sjöfarten (rek. 26/2018/tillväxt). Utskottet konstaterade att man ansåg ärendet som färdigbehandlat men önskade träffa ministerrådet för att få en muntlig eller skriftlig redogörelse om hur arbetsmarknadsministrarna arbetar med att motverka den växande arbetslösheten till följd av covid-19-pandemin.

I oktober deltog Carsten Beck från Copenhagen Institute for Future Studies i Danmark i utskottets möte, i syfte att ge inspiration till utskottets kommande arbete. Beck lyfte bland annat frågan om vad det nya normala efter pandemin kommer att vara, till exempel i fråga om digitala lösningar för utbildningsinstitutioner och arbetsplatser. Vid utskottets oktobermöte togs beslut om att tillsammans med utskottet för kunskap och kultur arrangera en rundabordskonferens om yrkesutbildningar under 2021. Vid samma möte behandlades ett medlemsförslag från Nordisk grön vänster om att motverka arbetsmarknadskriminalitet i byggsektorn (A1847/tillväxt) för första gången. Utskottet gav sekretariatet i uppdrag att undersöka vilka åtgärder som i nuläget är planerade inom området.

Digitalisering

I början av året antog Nordiska rådet en rekommendation om nordisk roaming som omfattar Färöarna och Grönland (rek. 1/2020/tillväxt). I september behandlade utskottet ett svar från digitaliseringsministrarna som var positiva till förslaget, och utskottet ansåg därefter ärendet som färdigbehandlat.

Utskottet har sedan 2017 arbetat med frågan gällande digitala bipacksedlar till läkemedel (A 1741/tillväxt). Skriftliga frågor har ställts till de nordiska hälsoministrarna och svaren diskuterades vid utskottets aprilmöte. Samtliga ministrar var positiva till förslaget. Under det isländska ordförandeskapet i ministerrådet arrangerades en konferens om frågan och de nordiska hälsoministrarna har även skrivit ett gemensamt brev till EU-kommissionen om frågan. Då ministerrådet arbetar aktivt med frågan beslutade utskottet att inte arbeta vidare med förslaget.

Utskottet hade planerat att hålla ett seminarium om digitalisering i Bryssel i mars där bland annat frågan om AI ur ett sekretessperspektiv var tänkt att lyftas. På grund av covid-19-pandemin blev seminariet framflyttat till 2021.

Vid oktobermötet diskuterades ett finskt förslag om ett gemensamt nordiskt e-id om att integrera nationella elektroniska identifieringssystem på ett informationssäkert och kostnadseffektivt sätt (A 1848/tillväxt). Utskottet konstaterade att det finns en frustration över hur lång tid det tar att realisera ambitionen om ett gemensamt nordiskt e-id och enades om att arrangera en utfrågning med projektet Nobid (Nordic-Baltic co-operation on digital identities) för att undersöka status i frågan.

Vid utskottets möte i juni deltog Lars Sjögren och Martin Georgzen som berättade om P27, ett projekt för att skapa möjlighet till överföring av pengar mellan konton i Norden i realtid. Målet är att Norden ska bli den första integrerade regionen i världen, för inhemska och gränsöverskridande betalningar. Ett nytt möte med P27 är planerat till januari 2021.

Turism

Vid utskottets aprilmöte behandlades ett svar från ministerrådet om utskottets rekommendation om ett arktiskt turistsamarbete (rek. 23/2019/tillväxt). Utskottet ansåg att det saknades tydlighet när det gäller de konkreta planerna och valde därför att begära politisk dialog med ansvariga ministrar i frågan.

Avskaffad tidsomställning

Utskottet har återkommande diskuterat frågan om avskaffad tidsomställning i de nordiska länderna efter ett medlemsförslag från Mittengruppen (A 1815/tillväxt). Förslaget syftar till att motverka att de nordiska regeringarna drar åt olika håll när tidsomställningen avskaffas. Vid utskottets januarimöte togs beslut om att skicka en skriftlig fråga till de nordiska ländernas regeringar om detta. Regeringarna svarade att konsultationer pågick och att man var måna om att det inte ska uppstå ett lapptäcke av tidszoner, vare sig i EU eller inom Norden. Utskottet ansåg att regeringarna inte har tagit ställning i sak och att det fortfarande var oklart om det finns en risk för att länderna väljer olika lösningar. Till följd av det valde utskottet att skriva ett brev till ansvariga ministrar för att trycka på för att fastlands-Norden och helst även Baltikum ska välja samma tidszoner. I oktober var Johan Danielsson, europaparlamentariker och rapportör i ärendet, inbjuden till mötet för att ge sin syn på saken. Danielsson delade utskottets önskan om att säkra koordinering inom Norden och Baltikum för att underlätta regional integration, inte minst i gränsområdena. Under hösten antog Nordiska rådet rekommendationen som innebar att inför ett eventuellt beslut om att fastställa fasta tidszoner samordna detta inom Norden och Baltikum så att i första hand fastlands-Norden, inklusive Åland, och helst även de baltiska staterna hamnar i samma tidszon (rek. 13/2020/tillväxt).

Havsekonomi och bärkraftigt havsbruk

Björn Tore Erdal från ministerrådets sekretariat deltog vid utskottets majmöte och presenterade ett utkast till samarbetsprogram för fiskeri, havsbruk, jordbruk och skogsbruk, och utskottet fick möjlighet att komma med inspel.

Vid utskottets möte i april behandlade utskottet ett svar på en rekommendation (rek. 30/2019/tillväxt) om att Norden ska vara ledande inom hållbart havsbruk och havsekonomi. Utskottet var inte nöjd med svaret då man ansåg att svaret inte berörde förslaget vad gäller förvaltningszoner och eventuella intressekonflikter mellan näringar. Utskottet enades om att man önskar att

ministerrådet samordnar svaret med övriga berörda sektorer så att rekommendationen blir besvarad i sin helhet, antingen skriftligt eller genom en politisk dialog.

Regionalpolitik

Kristian Elleby Sundquist från danska företagsmyndigheten deltog i utskottets aprilmöte för att presentera ett utkast till nytt samarbetsprogram för regionalsektorn för perioden 2021–2024. Utkastet byggde vidare på det nu gällande programmet och kommer att ha tre huvudsakliga fokusområden: grön och inkluderande stadsutveckling, grön och inkluderande landsbygdsutveckling och gröna och innovativa robusta regioner. Nordiska rådet har antagit en rekommendation om att genomföra planerna i det regionala samarbetsprogrammet (rek. 9/2020/tillväxt).

Gränshinder

Utskottet bär huvudansvaret för gränshinderfrågor, men många av gränshinderfrågorna hanteras i den arbetsgrupp som ligger under utskottet – gränshindergruppen. I gruppen ingår medlemmar från Nordiska rådets samtliga utskott och presidiet, samt Nordiska rådets representant till Gränshinderrådet, Pyry Niemi (S). Ur den svenska delegationen har Kjell-Arne Ottosson (KD), Eva Lindh (S) och Linda Modig (C) ingått i gruppen under året. Gränshindergruppen hade under 2020 fyra möten, varav tre digitala.

Som en följd av gränstängningar och varierande nationella restriktioner i hanteringen av covid-19-pandemin uppstod många tillfälliga störningar i den fria rörligheten i Norden, något gränshindergruppen ägnade stort fokus till. Dessa störningar påverkade vardagen för många i Norden, särskilt i gränsregionerna. Gränshindergruppen har under året tagit del av sammanställningar över dessa s.k. coronarelaterade störningar från de gränsregionala informationstjänsterna. En del av störningarna löstes löpande ut under året medan andra kvarstod. Det rörde sig om störningar såsom inreseförbud, implementeringen av barns umgängesrätt med sina föräldrar i det fall de bor i olika nordiska länder, särbehandling av svenskboende personal på norska arbetsplatser och beskattningsland vid tillfälligt hemarbete.

Gränshindergruppen skrev i september ett brev till de nordiska statsministern där de bland annat efterfrågade tydligare regler för vad som gäller vid gränspassage. Gruppen uppmanade även regeringscheferna att verka för en gemensam nordisk strategi för att bättre hantera kriser.

Gränshindergruppen har också fokuserat på frågan om varierande byggstandarder mellan de nordiska länderna. Vid januarimötet gästades gruppen av arkitektfirman Krook och Tjäder AB och branschorganisationen Dansk Byggeri som informerade i frågan. Vid sommarmötet deltog Teppo Lehtinen från Finlands miljödepartement och informerade om landets nya byggnationsregler. Vid septembermötet deltog Lise Aaen Kobberholm som är ordförande för

den nya styrgruppen för harmonisering av byggregler och standarder i Norden, som lyder under Nordiska ministerrådet, och redogjorde för gruppens kommande arbete.

Ett möte hölls också mellan gränshindergruppen och Nordiska ministerrådets Gränshinderråd i november då man diskuterade situationen i Norden under pandemin och informerade varandra om sin verksamhet. Gränshindergruppen behandlade under året även frågor om ett nordiskt e-id och branschreglerade yrkeslegitimationer.

Under året har utskottet även arbetat med flera medlemsförslag relaterade till gränshinderproblematik. Vid januarimötet behandlades ett medlemsförslag från Nordisk frihet om en förenklad process för att använda vårdtjänster i ett annat nordiskt land (A 1832/tillväxt). Förslaget kommer att behandlas vidare under 2021. I Finland och Norge finns planer på att ändra det nuvarande systemet med personnummer, vilket skulle kunna leda till nya gränshinder. Mot denna bakgrund föreslog Mittengruppen en reform av de nordiska personnumren (A 1849/tillväxt). Förslaget behandlades vid utskottets oktobermöte och beslut togs om att bjuda in samarbetsministrarna till ett möte för att diskutera frågan. Vid utskottets möte i oktober behandlades även ett förslag om att bevara den fria rörligheten i Norden i krissituationer (A 1850/tillväxt) och utskottet gav sekretariatet i uppdrag att ta fram uppgifter om andra initiativ inom området.

Under 2019 antog Nordiska rådet en rekommendation om att upprätta en årlig barometer för att mäta nordisk integration (rek. 22/2019/tillväxt). I april behandlade utskottet ett svar från ministerrådet som såg positivt på idén. Utskottet var nöjda med svaret och ansåg ärendet som slutbehandlat.

Nordiska ministerrådets vision 2030

Som en del av Nordiska ministerrådets arbete med att komma närmare sin vision om att Norden ska vara världens mest hållbara integrerade region till 2030 tas en handlingsplan fram. Under året fick utskotten möjlighet att komma med inspel till detta arbete. Utskottet valde att prioritera inrättandet av ett ministerråd för transport, gemensamma lösningar för elektrifiering och laddningsstationer vid nordiska vägar och hamnar, harmonisering och tillämpning av nordiska digitala lösningar för offentlig service samt för privata aktörer, etablerandet av ett permanent gränsregionalt statistiksamarbete och språkkunskaper.

Vid sommarmötet konstaterade utskottet att ministerrådets budget för 2021 var försenad på grund av covid-19-pandemin. I budgetförslaget gavs följande av utskottet prioriterade arbetsområden ökade resurser: energi, näring, turism, digitalisering, arbetsmarknad och transport. Vid utskottets septembermöte diskuterades budgetförslagen för 2021 och 2022. Utskottet var till stor del nöjt med förslagen men framhöll att man saknar finansiering till ett transportministerråd samt att Gränshinderrådet bör få en mer central roll i det covid-19-relaterade arbetet.

Utskottets verksamhet 2021

Vid utskottets sista möte för året diskuterades möjliga prioriterade arbetsområden för 2021. Några frågor som nämndes var pandemins effekter på arbetsmarknaden, hållbar energi, intelligenta transportsystem och krisen i besöksnäringen. Om omständigheterna tillåter kommer utskottets sommarmöte att hållas i Danmark. Utskottet önskar även arrangera en rundabordskonferens om yrkesutbildningar tillsammans med utskottet för kunskap och kultur. Arbetsplanen för 2021 kommer att diskuteras vidare vid utskottets januarimöte.

Utskottet för välfärd i Norden

Utskottet för välfärd i Norden behandlar frågor som rör den nordiska välfärdsmodellen, däribland barn och unga, vård och omsorg, funktionshinder samt frågor kring narkotika, alkohol och missbruksproblematik. Inom utskottets ansvarsområde finns även demokratifrågor, jämställdhet, urfolk och mänskliga rättigheter, kriminalitet, migrations- och integrationspolitik samt flyktingfrågor. Svenska medlemmar i utskottet var under året Maria Stockhaus (M), Eva Lindh (S) och Per-Arne Håkansson (S).

Utskottets verksamhet 2020

Utskottet för välfärd i Norden har under 2020 haft fem möten, där fokusområdena har varit suicidprevention, jämställdhet på arbetsmarknaden, jämställdhet inom hälsa och uppföljning av metoo. Utskottet har även arbetat med frågor om bland annat narkotikarelaterade skadeverkningar, trygghetsskapande åtgärder, hedersförtryck av barn och unga samt effektivitetsmått för välfärdssektorn.

Utskottet utsåg Eva Lindh (S) som talesperson för frågor om prostitution och trafficking samt som utskottets representant i gränshindergruppen. Maria Stockhaus (M) utsågs till talesperson för frågor om funktionsnedsättning. Utskottet hade under 2020 ett antal möten med ministrar, sakkunniga, experter och organisationer med syfte att inhämta information inom områden av relevans för utskottets arbete. På grund av covid-19-pandemin var majoriteten av dessa möten digitala. Utskottet fick bland annat besök från Finlands familje- och omsorgsminister Krista Kiuru samt Norges hälso- och omsorgsminister Bent Høie, representanter från Nordiskt välfärdscentrum, Nomesco, Suicide Zero och projektet ”Sluta skjut”, samt den danska jämställdhets- och samarbetsministern Mogens Jensen.

Hälso- och socialfrågor

Utskottet beslutade att suicidprevention skulle vara ett av fokusområdena under 2020, bland annat till följd av den socialdemokratiska gruppens medlemsförslag (A 1796/välfärd) som presenterades första gången under temasessionen 2019. Förslaget förordar en suicidprevention i Norden med anledning av

statistik över ökat självmordsantal i de nordiska länderna. Till en början avsåg man endast fokusera på självmord bland unga, men efter hand enades utskottet om att även äldre bör omfattas. Utskottet beslöt också att ett medlemsförslag som rörde ungdomsmottagningar i Norden (A 1799/välfärd) skulle skrivas in i betänkandet över förslaget om suicidprevention. Utskottet har under behandlingen av frågan haft besök från flera ansvariga nordiska ministrar och experter på området. Utskottet fick under året besök från Finlands familje- och omsorgsminister Krista Kiuru och generalsekreteraren på Suicide Zero Rickard Bracken. Norges hälso- och omsorgsminister Bent Høie gästade också utskottet och informerade om Norges nya handlingsplan som innebär en nollvision för självmord, där stor uppmärksamhet har ägnats åt covid-19 och dess betydelse för självmordsstatistiken. Medlemsförslaget skickades också på remiss till relevanta myndigheter och organisationer i Norden, där majoriteten ställde sig positiva till att någonting måste göras i frågan. Arbetet resulterade i att Nordiska rådet rekommenderade Nordiska ministerrådet att arbeta för att minska självmorden i varje nordiskt land med 25 procent till år 2025, och att målet på längre sikt bör vara en nollvision i Norden. Ministerrådet rekommenderades också att arbeta för en gemensam nollvision för självmord bland alla högriskgrupper i Norden, en nollvision för självmord framför tåg i Norden fram till 2025 samt att lyfta ungdomsmottagningar som ett bra exempel på hur man kan minska den psykiska ohälsan bland barn och unga och att genomföra ett toppmöte för ett ökat kunskapsutbyte i fråga om suicidprevention i Norden under 2021. Till följd av covid-19-pandemins utbrott i början av året beslutades även att man ska fokusera på pandemins konsekvenser när det gäller självmordsfrekvensen (rek. 12/2020/välfärd).

Utskottet behandlade under året ett medlemsförslag om ökat nordiskt samarbete mot narkotikans skadeverkningar (A 1827/välfärd), väckt av Mittengruppen. Förslaget förordar att de nordiska regeringarna ska ge Nordiska ministerrådet i uppdrag att ta fram en gemensam utvärdering för de nordiska ländernas narkotikapolitik, i syfte att hitta den bästa strategin för minskade skador av narkotikaanvändning, samt att upprätta en nordisk strategi för att kartlägga och förbättra samarbetet när det gäller narkotikasmuggling. Med anledning av att utskottet önskade mer information bjöds Nadja Frederiksen från Nordiskt välfärdscenter in för att upplysa om narkotikarelaterade skadeverkningar. Nordiskt välfärdscenter delgav i en skriftlig kommentar att de inte ansåg medlemsförslaget vara tillräckligt preciserat. Eftersom förslaget är så pass långtgående och kräver stor expertis, poängterades vikten av att beskriva exakt vad det är som utskottet vill uppnå. Med anledning av detta beslutade utskottet att skicka tillbaka medlemsförslaget till Mittengruppen för ytterligare förtydligande.

Utskottet behandlade under året ett medlemsförslag om att minska barns och ungas tillgång till porr i samhället (A 1797/välfärd), väckt av den socialdemokratiska gruppen. Förslaget behandlades första gången i samband med temasessionen 2019 och sedan även vid sessionen samma år. På sitt januari-möte 2020 godkände utskottet, efter votering, ett betänkande där man bland annat föreslår att Nordiska rådet ska rekommendera Nordiska ministerrådet att

tillsätta en utredning för att undersöka hur barn och unga påverkas av porrkonsumtion. Den konservativa gruppen reserverade sig mot beslutet.

I samband med utskottets möte i juni behandlades ett medlemsförslag från den socialdemokratiska gruppen som föreslog att Nordiska rådet bör rekommendera ministerrådet att genomföra en översyn av samtliga författningar som berör gränsöverskridande ambulans- och sjukvårdstransporter i syfte att främja samverkan på området och bidra till en förbättrad vård vid gränserna (A 1835/välfärd). Utskottet beslutade att inte gå vidare med förslaget i dess nuvarande form men i stället sända en skriftlig fråga till de nordiska regeringarna om vad som görs på området i dag (E 21/2020). Svaret behandlades på mötet i oktober och informationen togs för kännedom.

Utskottet behandlade under 2018 medlemsförslaget från den socialdemokratiska gruppen om ett utökat samarbete mellan de nordiska sjukvårdssystemen (rek. 30/2018/välfärd), och vid årets januarimöte behandlades ministerrådets svar på rekommendationen. Syftet med rekommendationen var att underlätta för nordiska invånare att söka och få vård över de nordiska gränserna. Utskottet såg positivt på att Nordiska ministerrådet löpande arbetat med att genomföra förslagen i Bo Könbergs rapport Det framtida nordiska hälsosamarbetet. Utskottet konstaterade att det nordiska samarbetet mellan sjukvårdssystemen fortsätter att utvecklas och ansåg därför rekommendationen som färdigbehandlad.

Vid sitt januarimöte behandlade utskottet ministerrådets svar på rekommendationen om att Norden bör vara en föregångsregion för att motverka utanförskap (rek. 5/2019/välfärd). Utskottet var nöjda med ministerrådets svar och de insatser som planerats på området, och beslutade att se rekommendationen som färdigbehandlad för rådets del.

På mötet i maj behandlades ytterligare ett svar från ministerrådet på en rekommendation, denna gång gällande e-recept inom Norden (rek. 16/2019/välfärd). Ministerrådet hade bland annat rekommenderats att nordiska medborgare ska kunna hämta ut e-recept i hela Norden och att nordiska e-recept ska kunna hämtas ut inom EU. Av svaret framgår att ministerrådet själva anser rekommendationen som delvis uppfylld, och att diverse projekt drivs på området. Utskottet såg positivt på detta men noterade att alla projekt inte är slutförda ännu och att det finns hinder kvar att undanröja. Utskottet beslutade att efterfråga politisk dialog i ärendet och önskade förtydliganden från ministerrådet om vilka hinder som kvarstår att undanröja innan nordiska medborgare ska kunna hämta ut e-recept inom Norden.

Hedersförtryck av barn och unga

Nordiskt samarbete mot hedersförtryck är en viktig fråga för utskottet och under året har ett medlemsförslag om ökat samarbete mellan nordiska ambassader för att hjälpa barn och ungdomar utsatta för hedersförtryck att komma hem behandlats (A 1816/välfärd). Förslaget väcktes första gången under utskottets sommarmöte 2019 av den konservativa gruppen, och fick då ett brett stöd. När

det behandlades under årets första möte stod fortfarande samtliga partigrupper bakom förslaget, men den socialdemokratiska gruppen ansåg att frågan behövde utredas ytterligare. Vid mötet beslutades att skicka frågan på remiss. I remissvaren, som behandlades på mötet i oktober, från utrikesdepartementen i Norge, Danmark och Sverige samt Rädda Barnen och Barnombudsmannen på Island, framkom bland annat en enighet om vikten av att arbeta tillsammans och motverka negativ social kontroll, samt om att samordning på nordisk nivå är positivt. Trots viss reservation från norska och svenska utrikesdepartementen, som menade att en sådan här samordning kan bli svår att genomföra och att det inte finns något behov av ytterligare samarbete, beslutade utskottet för välfärd i Norden att gå vidare med förslaget och på mötet godkände utskottet ett betänkande där det framgår att man anser att Nordiska rådet bör rekommendera Nordiska ministerrådet att skärpa insatserna för att dessa barn ska komma hem igen.

Gränsöverskridande vårdnadstvister

På utskottsmötet i juni behandlades ett medlemsförslag, väckt av Nordisk frihet, gällande gränsöverskridande vårdnadstvister och umgängesrätt med barn (A 1831/välfärd). Förslaget syftade bland annat till att rekommendera de nordiska regeringarna att undersöka antalet gränsöverskridande vårdnadstvister mellan de nordiska länderna, vilka regler som gäller i de fallen samt att arbeta för en harmonisering av reglerna. Utskottet beslutade att inte arbeta vidare med medlemsförslaget i nuvarande form men i stället sända en skriftlig fråga på ämnet till de nordiska regeringarna (E 20/2020). Svaret på frågan behandlades på mötet i oktober, där informationen togs för kännedom.

Trygghetsfrågor

Utskottet behandlade under året ett medlemsförslag från den konservativa gruppen om vilka lärdomar som kan dras av New York-modellens effekt på ökad trygghet i samhället (A 1818/välfärd). Med anledning av en ökad oro för brottslighet och ett minskat förtroende för rättsväsendet på många håll i Norden, syftar förslaget till att använda sig av New York-modellen för att skapa ökad trygghet, som kortfattat handlar om att genomföra snabbare ingripanden och lagföring redan vid mindre allvarliga brott. När ärendet presenterades första gången under förra årets session gick meningarna isär om detta var rätt modell att använda sig av. Förslaget stöddes av Nordisk frihet men inte av den socialdemokratiska gruppen eller Nordisk grön vänster, som ville se andra trygghetsskapande lösningar. På utskottets första möte 2020 beslutade man att bjuda in representanter från antingen Brottsförebyggande rådet i Sverige eller Kompetansesenter for kriminalitetsforebygging i Norge. På utskottsmötet i samband med sessionen gästade i stället Petra Tullgren och Glen Sjögren från projektet Sluta skjut, för att informera om hur strategin de använder sig av ser ut och fungerar i Malmö. Strategin syftar till att långsiktigt minska det grövsta,

dödliga våldet och bygger på ett nära samarbete mellan kommunen, myndigheter och civilsamhället. Den socialdemokratiska gruppen och Nordisk grön vänster uttryckte fortfarande vissa förbehåll men utskottet enades vid mötet om att godkänna betänkandet och föreslå att Nordiska rådet bör rekommendera de nordiska regeringarna att se över vilka lärdomar som kan dras från New York-modellen och hur de kan användas i de nordiska länderna.

Jämställdhetsfrågor

På jämställdhetsområdet i arbetsprogrammet för 2020 valde utskottet för välfärd i Norden att fokusera på jämställdhet på arbetsmarknaden, jämställdhet inom hälsofrågor och uppföljningen av metoo. Eftersom covid-19-pandemin har haft påtagliga konsekvenser på flera jämställdhetsrelaterade problemställningar, har dessa även behandlats under året. Danmarks jämställdhetsminister Mogens Jensen, tillika nordisk samarbetsminister, deltog på utskottsmötet under sessionsveckan och förmedlade att de prioriterade områdena för jämställdhet är att verka för jämställdhet på arbetsmarknaden i kölvattnet av covid-19 och att motverka våld mot kvinnor. Vikten av ett enat Norden i jämställdhetsfrågor betonades, i synnerhet mot bakgrund av att kvinnors rättigheter i dagsläget hotas på många platser i världen. Jämställdhetsministern belyste också kampen för jämställdhet i utsatta områden där kvinnor med annan etnisk bakgrund lever, samt den viktiga roll som unga spelar i jämställdhetsarbetet.

På temasessionens utskottsmöte presenterade Nordisk grön vänster ett medlemsförslag (A 1837/välfärd) där man föreslog att Nordiska rådet ska rekommendera de nordiska regeringarna att ta ställning mot ”the global gag rule” och bygga ett starkare nordiskt samarbete i det internationella arbetet för kvinnors sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter. I januari 2017 återinförde USA bestämmelsen som kallas the global gag rule. Bestämmelsen, som den amerikanska administrationen gett namnet Protecting Life in Global Health Assistance, förbjuder allt ekonomiskt stöd till internationella organisationer som utför eller ger remisser till abort. Utskottet enades kring vikten av att gå vidare med förslaget. På mötet i oktober godkände utskottet betänkandet om the global gag rule, med undantag från den text som handlade om Färöarna eftersom utskottet ansåg att den inte hörde hemma i föreliggande förslag. Nordisk frihet reserverade sig mot beslutet med argumentet att Nordiska rådet inte ska uttrycka åsikter om hur demokratiska länder utanför Norden väljer att agera, och att frågan inte är en nordisk angelägenhet.

Effektivitets- och kvalitetsmått

Den konservativa gruppens medlemsförslag om effektivitetsmått och nyckeltal för välfärdssektorn (A 1817/välfärd) presenterades första gången på sessionen i Stockholm 2019. På årets första utskottsmöte diskuterades utkastet till betänkandet och man beslutade att bjuda in Nordens välfärdscenter till kommande möte för att få klarhet i vilka nyckeltal som redan finns och för att se hur

utskottet bäst kan utforma betänkandet. Det framkom att utskottet anser att diskussion om kvalitet och förebyggande vård är viktigt som komplement till nyckeltal. Med anledning av det bjöds professor Mika Gissler från Nordiska läkemedelsstatistikkommittén (Nomesco) in till utskottsmötet i september för att informera om deras arbete. Utskottet beslutade vid samma möte att den konservativa gruppen ska omarbete förslaget med ett ytterligare tillägg som handlar om vikten av att kunna jämföra både kostnader och kvalitet.

Funktionsnedsättning

Den socialdemokratiska gruppen har i utskottet för kunskap och kultur i Norden lagt fram ett medlemsförslag om lika tillgång till utbildning och välfärd för hörselskadade i de nordiska länderna (A 1849/kultur), som skickades på remiss till utskottet för välfärd i Norden. Utskottet behandlade frågan under sitt septembermöte och enades om att nordiskt samarbete kan främja den här frågan och att en nordisk kartläggning av hur situationen ser ut i nordiska skolor vad gäller utformning och teknisk utrustning för personer med hörselnedsättning bör göras samt att kartläggningen även ska innehålla en analys av de finansiella konsekvenserna av universellt utformade skolor. Dessutom vill man säkra att alla som arbetar inom hälsosektorn i Norden ska förstå vad hörselnedsättning innebär och kunna kommunicera med personer med hörselnedsättning. Förutom de tillägg till förslaget som gäller hörselnedsättning, kom utskottet överens om att föreslå att förslaget även bör innefatta personer med nedsatt syn.

Vid utskottets möte i maj behandlades ett medlemsförslag från Nordisk frihet om märkning av medicinska veterinärprodukter med brailleskrift (A 1833/välfärd). Förslaget syftar till att säkerställa att blinda och synskadade ska ha möjlighet att inhandla läkemedel för djur utan assistans. Utskottet enades om att arbeta vidare med förslaget.

Utskottets verksamhet 2021

Covid-19-pandemin har skapat stora utmaningar för det nordiska samarbetet, men krisen har samtidigt inneburit ökad kunskap om hur konsekvenserna inom välfärdsområdet kan se ut när de nordiska samhällena drabbas av någonting sådant. Utskottet menar att det är viktigt att dra lärdom av detta för att nästa gång en liknande kris uppstår vara så väl förberedda som möjligt för att bättre skydda utsatta grupper och säkerställa att jämställdhet prioriteras även under kristider. Mot den bakgrunden centreras utskottets arbetsplan för 2021 kring konsekvenserna av covid-19 på det sammantagna sociala och hälso- och jämställdhetsområdet. Utskottet beslutade att fokusera på jämställdhet på arbetsmarknaden och i samhället i stort, vilket bland annat inkluderar lika lön, den könssegregerade arbetsmarknaden, moderskap, sexism, sexuella trakasserier, könsbaserat våld och LGBTQ-rättigheter. Särskild uppmärksamhet kommer även att ägnas åt frågor som rör utsatta barn och ungdomar, digitala

kränkningar och hot, psykisk hälsa med ett uttalat fokus på förebyggande av självmord, antibiotikaresistens, funktionsnedsättning, digitaliserad vård och social ojämlikhet inom hälsa.

Kontrollkommittén

Kontrollkommittén utövar, enligt Nordiska rådets arbetsordning §6, den parlamentariska kontrollen över den verksamhet som finansieras med gemensamma nordiska medel, inklusive de nordiska institutionerna, samt genomför annan granskning av det nordiska samarbetet som plenarförsamlingen beslutar om. Kontrollkommittén kan därutöver avge utlåtanden till Nordiska rådets presidium i frågor som rör Helsingforsavtalet, andra avtal om nordiskt samarbete, rådets arbetsordning och andra interna bestämmelser.

Kontrollkommittén består av en ordförande, en vice ordförande samt fem medlemmar som samtliga har en personlig suppleant. Svensk medlem var under 2020 Maria Stockhaus (M), tillika vice ordförande i kommittén.

Kontrollkommitténs verksamhet 2020

Kontrollkommittén har varje år vissa återkommande uppgifter, såsom att granska den danska Rigsrevisionens berättelser över Nordiska ministerrådets, Nordiska rådets och Nordiska kulturfondens räkenskaper. Därutöver genomför kontrollkommittén varje år, efter önskemål av övriga rådsorgan eller på eget initiativ, en eller flera utredningar kring ett visst tema eller en institutions verksamhet som finansieras med nordiska medel. Kommittén gör även varje år ett antal besök på de nordiska institutioner som får finansiellt stöd från Nordiska ministerrådet.

Under 2020 höll kontrollkommittén tre möten, varav två digitala, samt genomförde två studiebesök. Kommittén besökte i samband med Nordiska rådets januarimöten Nordisk institut for Asien Studier (NIAS) i Köpenhamn och Nordiskt Genresurscenter (Nordgen) i Alnarp. Kontrollkommittén hade under året ett möte med Nordiska ministerrådets generalsekreterare Paula Lehtomäki mot bakgrund av den danska Rigsrevisionens allvarliga anmärkningar rörande brister och felaktigheter i ministerrådets redovisning av räkenskaperna. Ett intensivt arbete pågår på ministerrådet för att rätta till bristerna i det nya ekonomisystemet och detta arbete kommer att följas upp av kommittén under 2021.

Kontrollkommittén hade även avstämningar med Nordiska rådets sekretariat i Köpenhamn med anledning av oklarheterna kring reglerna för tillsättning av nya tjänster på sekretariatet samt omständigheterna kring beslutet att förlänga tjänsten för Nordiska rådets EU-kontor. Kontrollkommittén efterlyste också tydligare riktlinjer för de så kallade fria medlen och hur de kan användas.

Liksom tidigare år gick kontrollkommittén igenom årsrapporterna från de tolv institutioner som är knutna till Nordiska ministerrådet. Kommitténs intryck var att verksamheterna totalt sett fungerar väl och att institutionerna

uppnådde de mål som är angivna i Nordiska ministerrådets uppdragsmål. Kommittén konstaterade dock att målen för verksamheterna generellt är tämligen omfattande och detaljerade och att det finns en risk att man därigenom prioriterar kvantitet före kvalitet.

Kontrollkommittén hade under 2020 för avsikt att genomföra en utredning för att belysa samarbetet mellan Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet, bland annat med tonvikt på i vilken utsträckning rådets rekommendationer får en reell politisk behandling på ministernivå, i vilken grad ämbetsmannakommittéerna styr dagordningarna inför nordiska ministermöten, samt om verktygen att följa upp rekommendationer, såsom ”politisk dialog” upplevs som konstruktiva och fyller sitt tänkta syfte. Utredningen skulle genomföras av en extern konsult, men fick på grund av covid-19-pandemin skjutas fram.

Genomlysning av nordiska institutioner och samarbetsorgan

Kontrollkommittén gör genom regelbundna besök en systematisk och kontinuerlig genomlysning av verksamheten vid Nordiska ministerrådets tolv samnordiska institutioner.

Syftet med besöken är att kommittén ska få en djupare inblick i institutionernas organisation och verksamhet och därigenom få belyst vilken nordisk nytta de skapar. Efter varje besök upprättas en rapport med kontrollkommitténs intryck av verksamheten. Rapporten – som översänds till den besökta institutionen, Nordiska ministerrådet, Nordiska rådets presidium samt till berört rådsutskott – lyfter i vissa fall även fram synpunkter och observationer som kan leda till uppföljande frågor och en mer grundlig genomlysning. Kontrollkommitténs institutionsbesök har visat sig vara både informativa och konstruktiva och kommittén har kunnat konstatera att även institutionerna ser positivt på det parlamentariska intresset för de olika verksamheterna. Besöken bidrar därigenom till en bra dialog och till att tydliggöra institutionernas uppdrag och förutsättningar.

Kontrollkommittén besökte 2020 Nordiska institutet för Asienstudier (NIAS) vars syfte är att genom en samlad nordisk insats samordna och vidareföra forskning och kunskap om Asien, samt att bidra till en positiv utveckling av asiatiska studier i Norden. NIAS har en årlig budget på knappt 8 miljoner danska kronor, varav cirka hälften av budgeten finansieras av Nordiska ministerrådet. Från och med 2021 administreras ministerrådets stöd genom den nordiska institutionen Nordforsk. Kontrollkommittén konstaterade i sin utvärdering att NIAS genom sin breda och kvalificerade kunskapsbas skapar ett nordiskt mervärde på ett forskningsområde där de enskilda länderna inte har motsvarande förutsättningar. Kommittén ansåg därmed att NIAS väl uppfyller kriterierna för nordisk nytta och att institutionen spelar en viktig roll som förmedlare av vetenskaplig forskning och en djupare kunskap om Asien i de nordiska länderna.

Under året besökte kontrollkommittén även Nordiskt Genresurscenter (Nordgen) som är Nordens gemensamma genbank och kunskapscenter för

genetiska resurser. Institutionens primära uppgift är att bevara och främja ett hållbart nyttjande av de genetiska resurser som finns i växter, husdjur och skog i Norden. Nordgen innehar en fröbank som består av omkring 33 000 unika frösorter och planter. Ambitionen är att trygga en hållbar och långsiktig genetisk mångfald och därigenom säkerställa tillgången till livsmedel i framtiden. Institutionen fungerar även som ett nordiskt center för vetenskap och har en rådgivande funktion gentemot nationella myndigheter. Kontrollkommittén konstaterade att Nordgen är en viktig nordisk institution som i hög grad fyller en viktig funktion och som dessutom – mot bakgrund av klimatförändringen – får en alltmer betydelsefull roll. Kommittén noterade dock att de anställda på Nordgen besitter en speciell kompetens, vilket innebär stora utmaningar när det gäller både rekrytering och internutbildning. Den så kallade åttaårsregeln upplevs därför som ett problem eftersom man kontinuerligt förlorar spetskompetens som kan vara svår att ersätta.

Beviljningsbrev och utvärderingar av projekt

Nordiska ministerrådet utarbetar årliga beviljningsbrev innehållande uppdragsmålen till de nordiska institutionerna, detta i syfte att få en bättre överblick över verksamheten och därmed ökade möjligheter att utöva en parlamentarisk kontroll. Kontrollkommittén, som får sig tillsänt samtliga beviljningsbrev, har meddelat ministerrådet att man även i fortsättningen gärna tar del av breven som ett led i sitt granskningsarbete. Ministerrådet har inarbetat en text i beviljningsbrev för att säkra en meningsfull avrapportering om institutionernas nordiska nytta, detta i syfte att ge kommittén ett bättre underlag för utvärderingen av institutionerna. Kontrollkommittén konstaterade vid årets genomgång av breven att de kvantitativa målen fortfarande är både omfattande och detaljrika och att vissa institutioner efterfrågat färre mål till förmån för mer kvalitativa mål.

Årliga uppgifter

Till kontrollkommitténs årliga uppgifter hör att granska den danska Rigsrevisionens redogörelser över Nordiska ministerrådets, Nordiska rådets och Nordiska kulturfondens verksamhet och räkenskaper för föregående år. Kommittén redogör vanligtvis även för behandlingen av räkenskaperna vid Nordiska rådets session, men 2020 behandlades redogörelsen av presidiet som agerade plenarförsamling vid sitt möte i december. När det gäller redovisningen för 2019 fann Rigsrevisionen att räkenskaperna gav anledning till ett antal allvarliga anmärkningar, bland annat om brister i kvalitetssäkringen av revisionsmaterial, brister i styrningen av räkenskaperna och ekonomin, divergens i avräkningar mellan Nordiska ministerrådet och Nordiska rådet samt förseningar när det gäller betalningar till kreditorer. Rigsrevisionen uppmanade därför både NMR och NR att genomföra en grundlig genomgång av ekonomisystemet och utarbeta kontroller som säkrar att problemen inte vidareförs till

kommande räkenskapsperioder. Kontrollkommittén underströk i sin granskning att det faktum att räkenskapsbokföringen sker i Nordiska ministerrådets regi inte fritar Nordiska rådet från ett eget ansvar för att säkerställa goda rutiner och en bättre styrning av räkenskaperna.

Kontrollkommitténs verksamhet 2021

Förutom de årligt återkommande uppgifterna kommer kontrollkommittén att arbeta vidare med genomlysningen av de nordiska institutionernas olika verksamheter. Bland annat planeras besök på Nordens Institut på Åland, Nordens Institut på Grönland, Nordens Hus på Färöarna och Nordforsk i Oslo. Med anledning av covid-19-pandemin kommer vissa besök att genomföras digitalt. Kommittén fortsätter under 2021 även att följa upp Nordiska ministerrådets och Nordiska rådets åtgärder mot bakgrund av de synpunkter den danska Rigsrevisionen har haft på bristerna i ekonomisystemet.

Kontrollkommittén har, som brukligt, inbjudit Nordiska rådets presidium, utskott, partigrupper och nationella delegationer att föreslå särskilda granskningsuppgifter för 2021. Kommittén avser att diskutera inkomna förslag och besluta om kommande granskningar vid sitt första möte i januari 2021.

7 Den parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC)

Östersjösamarbetet på parlamentarisk nivå äger rum inom ramen för den parlamentariska Östersjökonferensen (Baltic Sea Parliamentary Conference, BSPC). Konferensen hålls varje år och samlar parlamentariker från elva nationella parlament, elva regionala parlament, Europaparlamentet, interparlamentariska organisationer samt observatörer. Den första parlamentariska Östersjökonferensen arrangerades 1991 på initiativ av Nordiska rådet.

Syftet med samarbetet är att främja den parlamentariska dialogen i Östersjöregionen, på såväl nationell som regional nivå, och att påverka utvecklingen av det samarbete som bedrivs av regeringarna genom Östersjöstaternas råd (Council of the Baltic Sea States, CBSS). Målet är att främja en miljömässig och socialt hållbar utveckling i regionen. Samarbetet tjänar också som ett viktigt forum för kontakter mellan Ryssland och EU:s medlemsstater i regionen och bidrar till ett ökat informationsutbyte och nätverksbyggande mellan parlamentariker från samtliga Östersjöländer.

Vid den årliga konferensen redogörs för regeringssamarbete som rör regionen, det vill säga CBSS, den nordliga dimensionen samt EU:s Östersjöstrategi. Vidare behandlas situationen i regionen vad gäller samarbetet generellt och därtill specifikt på vissa valda politikområden. På senare år har främst miljö, energi, turism, digitalisering, arbetsmarknad, migration och utbildning behandlats vid konferenserna. På flera av dessa områden har den parlamentariska Östersjökonferensen tillsatt arbetsgrupper med uppgift att utarbeta rapporter med politiska rekommendationer. Vid konferensen antas en resolution som riktar sig till medlemsländernas regeringar, Östersjöstaternas råd (CBSS) och EU.

Sedan valet 2018 har riksdagen en fast delegation till den parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC). Den partipolitiska fördelningen under innevarande mandatperiod är 1 (S), 1 (M), 1 (MP), 1 (M), 1 (SD). Delegationen utses av talmannen efter samråd med gruppledarna.

Den 29:e parlamentariska Östersjökonferensen

Den 29:e parlamentariska Östersjökonferensen var planerad att äga rum den 22–25 augusti i Vilnius 2020 under litauiskt ordförandeskap. Med anledning av coronapandemin ersattes konferensen av en digital halvdagskonferens som hölls den 24 augusti 2020. Konferensen hade cirka 150 deltagare. Det litauiska ordförandeskapet hade under sin ordförandeskapsperiod prioriterat följande teman: innovation, forskning och teknologi, stärkandet av digitalt samarbete, fredlig grannsamja och migration och integration. Dessa frågor återkom under den årliga konferensen vid olika tematiska sessioner. Dessutom debatterades även frågor om skydd av miljö och hav för kommande generationer samt

pandemins effekter på samarbetet i regionen efter förslag från Litauen. Under konferensen var även protesterna i Belarus ett återkommande tema i flertalet debatter.

Vid konferensen hölls en session om migration och integration vid vilken Hans Wallmark presenterade arbetsgruppens slutsatser. Pyry Niemi modere- rade den första sessionen som handlade om grannsämja, samarbete och håll- bara lösningar för framtiden. Vid konferensen godkändes även inrättandet av en ny arbetsgrupp om klimatförändringar och biologisk mångfald.

I samband med att sessionen avslutades övertog Sverige ordförandeskapet för den parlamentariska Östersjökonferensen, vilket innebär att Sverige står värd för den 30:e parlamentariska Östersjökonferensen 2021. Som avslutning på konferensen godkändes en resolution med politiska rekommendationer på de olika tematiska områdena som diskuterats vid konferensen.

Den ständiga kommittén

Den parlamentariska Östersjökonferensens ständiga kommitté (Standing Committee of the Baltic Sea Parliamentary Conference) är konferensens fasta politiska organ. Kommittén har som främsta uppgift att i samarbete med värd- landet förbereda den årliga konferensen och att förbereda och följa upp den parlamentariska Östersjökonferensens resolutioner. Den ständiga kommittén samarbetar med CBSS och har kontakter med andra relevanta organisationer som är verksamma i regionen. Vidare svarar kommittén för konferensens finansiering och administration. Kommittén består sedan 2012 av representan- ter för samtliga nationella och regionala parlament som deltar i samarbetet och därutöver av en representant vardera för Nordiska rådet, Europaparlamentet och Baltiska församlingen.

Den ständiga kommittén har hållit tre möten under året, varav två hölls di- gitalt. Vid mötena ges möjlighet att bjuda in gästtalare för dialog eller fördju- pad kunskapsinhämtning inom prioriterade områden, utöver de interna frågor som behandlas av kommittén. Årets första möte hölls i Bryssel den 2 mars och gästades av representanter för EU-kommissionen som gav en statusrapport om EU:s arbete med bevarandet av hav och hållbart havsbruk, till exempel i frågor som plast i havet och hållbart fiske samt en rapport om EU:s makroregionala strategier samt en presentation om Litauens ordförandeskapsprogram för CBSS. Kommitténs andra möte skulle ha hållits i maj i Vilnius, men blev upp- skjutet på grund av coronapandemin och ersattes med ett digitalt möte i juni.

Årets tredje möte var planerat att hållas i Stockholm i november men åter- igen hindrades detta av pandemin och i stället hölls ett digitalt möte under svenskt värdskap med tema demokrati, nya former av politiskt engagemang och ungdomsfrågor. Vid mötet redogjorde Nils Gustafsson, forskare vid Lunds universitet, om nya former av politiskt engagemang och förändringar över tid. Representanter för CBSS:s sekretariat gav en statusrapport om sin verksamhet, särskilt avseende ungdomsfrågor.

Den 2 december hölls ett gemensamt digitalt möte mellan Östersjökonferensens ständiga kommitté och den ständiga kommittén för Organisationen för ekonomiskt samarbete i Svartahavsområdets parlamentariska församling (Parliamentary Assembly of the Organization of the Black Sea Economic Cooperation, Pabsec). Mötet hölls under svenskt värdskap och hade temat demokrati i ljuset av pandemin och havsskydd. Sveriges utrikesminister Ann Linde höll ett anförande vid mötet. Christoph Humborg, forskare vid Östersjöcentrum, redogjorde för klimatförändringars påverkan på Östersjön som ett sårbart innanhav.

Östersjökonferensens arbetsgrupper och rapportörer

Arbetsgrupper

Sedan 2009 har den parlamentariska Östersjökonferensen tillsatt arbetsgrupper vars uppgift är att utarbeta rapporter med rekommendationer på valda områden av särskilt stor betydelse, där samarbete kan vara gynnsamt. Endast en arbetsgrupp är verksam åt gången. Arbetsgruppernas mandat löper vanligen på två år, räknat från den konferens där beslutet om att tillsätta arbetsgruppen fattades.

Arbetsgruppen för migration och integration

Den 26:e parlamentariska Östersjökonferensen i Hamburg 2016 beslutade att tillsätta en arbetsgrupp för att behandla frågan om migration och integration. Arbetsgruppens mandat förlängdes till 2020. Av arbetsgruppens mandat framgår att fokus för arbetet var att samla in kunskap och få en överblick över situationen i Östersjöregionen, att utbyta erfarenheter och jämföra bästa praxis för att på det sättet kunna identifiera integrationsfrämjande åtgärder.

Arbetsgruppen har under året hållit ett möte, i Berlin den 12–13 januari. Hans Wallmark ledde mötet vid vilket även Pyy Niemi deltog. Temat för mötet var ensamkommande flyktingbarn och vid mötet gavs föredragningar av representanter för myndigheter, forskare och en frivilligorganisation som arbetar med unga migranter i Tyskland. Arbetsgruppens sista möte var planerat att hållas den 27–28 april i Mariehamn, men ställdes in på grund av coronapandemin. Arbetsgruppens slutrapport fick därför behandlas via skriftlig procedur under våren och rapporten översändes därefter till den ständiga kommittén. Arbetsgruppens slutsatser presenterades vid den årliga konferensen den 24 augusti.

Arbetsgruppen för klimatförändringar och biologisk mångfald

I samband med den 29:e konferensen inrättades en ny arbetsgrupp för klimatförändringar och biologisk mångfald. Cecilie Tenfjord Toftby utsågs av ständiga kommittén att leda arbetsgruppen. Av arbetsgruppens mandat framgår att fokus är att samla in information för att få en överblick över den nuvarande

situationen i Östersjöregionen, samla in exempel på bästa praxis inom områdena samt studera innovationer och åtgärder som vidtagits för att hantera frågor om klimatförändringar, biologisk mångfald eller klimatomställning. Arbetsgruppen ska ta fram gemensamma rekommendationer för att främja och stärka samarbetet och samla parlamentariskt stöd för frågorna. Gruppens första möte var planerat att hållas i Stockholm i november, men mötet ställdes in och ersattes av ett digitalt möte. Vid mötet gavs presentationer av representanter för Miljödepartementet, Östersjöcentrum och Mariestads kommun samt meteorolog Michael Tjernström.

Rapportörskap

Den ständiga kommittén har vid flera tillfällen ansett att den parlamentariska Östersjökonferensen bör fortsätta följa utvecklingen på det aktuella sakområdet även efter att en arbetsgrupp avslutat sitt arbete. I de fallen har en medlem av arbetsgruppen utsetts till rapportör för att kunna fortsätta bevaka frågan. Rapportörer kan även utses utan att BSPC haft någon arbetsgrupp på det aktuella sakområdet. Exempelvis har två medlemmar av den ständiga kommittén till uppgift att särskilt bevaka arbetet inom Helcom om Östersjöns miljö.

Generellt sett är rapportörernas uppgift att följa utvecklingen i Östersjöregionen på det aktuella sakområdet och att rapportera till konferensen eller till den ständiga kommittén. Rapportörerna kan vidare representera BSPC på möten och konferenser. Hans Wallmark utsågs under året till rapportör för frågor om migration och integration.

Riksdagens delegation till den parlamentariska Östersjökonferensen

Medlemmar i delegationen var under 2020 Pyry Niemi (S), Cecilie Tenfjord Toftby (M), Pernilla Stålhammar (MP), Hans Wallmark (M) och Aron Emilson (SD). Vid delegationens konstituerande möte den 4 december 2018 valdes Pyry Niemi (S) till ordförande och Cecilie Tenfjord Toftby (M) till vice ordförande för delegationen, tillika svensk medlem och svensk suppleant i den ständiga kommittén.

Sverige innehade från 2016 fram till 2020, genom Hans Wallmark, ordförandeskapet för konferensens arbetsgrupp för migration och integration. Pyry Niemi var ersättare på denna post. Sverige innehar sedan 2020, genom Cecilie Tenfjord Toftby, ordförandeskapet för konferensens arbetsgrupp för klimatförändringar och biologisk mångfald. Pernilla Stålhammar är ersättare på denna post.

Pyry Niemi är sedan augusti 2020 president för den parlamentariska Östersjökonferensen och representerar därmed konferensen vid olika möten och sammanhang.

Svenskt ordförandeskap augusti 2020–augusti 2021

Delegationen enades tidigt om att ordförandeskapet bör fokusera på demokrati-frågor. Vid delegationens möte den 26 maj tog delegationen beslut om ett ordförandeskapsprogram under rubriken ”Hållbar demokrati” med fyra prioriterade politikområden:

- En fredlig och pålitlig grannsämja och ett intensivt samarbete som bygger på inkluderande delaktighet och tillit till det demokratiska systemet: nya sätt att engagera sig politiskt med särskilt fokus på unga och civilsamhällets roll
- Demokratin i ett förändrat medielandskap: digitalisering, kampen mot desinformation och falska nyheter samt skyddet för fria medier och yttrandefrihet.
- Anpassning till en ny demografi och de utmaningar som välfärdsmodellen ställs inför: urbaniseringen, en åldrande befolkning, bristen på arbetskraft och kopplingen till tilliten till det offentliga, social och regional jämlikhet och ungas möjligheter.
- Begränsa klimatförändringar, omställning och bevarande av biologisk mångfald: förtroende för staten som aktör, icke-statliga organisationers och frivilligorganisationers roll samt vikten av innovation och vetenskap.

Delegationsmöten

Delegationen har hållit sex möten under året. Vid mötet den 24 september hade representanter från Havs- och vattenmyndigheten samt Försvarsmakten bjudits in för att informera om arbetet med dumpad krigsammunition på havsbottnen i Östersjön. Vid mötet den 10 december deltog ämnesrådet med ansvar för CBSS, Eva Ekmehag från Utrikesdepartementet. Ekmehag redogjorde för de svenska prioriteringarna inom samarbete. Den 4 mars gjorde delegationen ett studiebesök till sekretariatet för CBSS. Bernd Hemingway, biträdande generaldirektör tog tillsammans med flera medarbetare vid sekretariatet emot delegationen för att informera om pågående projekt och den aktuella verksamheten.

Övriga möten

Mot bakgrund av ordförandeskapet i BSPC har ordförande och vice ordförande deltagit i fler möten än tidigare år. Pyy Niemi och Cecilie Tenfjord Toftby deltog den 11 september i ett digitalt möte med talmannen för att ge information om ordförandeskapet inom BSPC. Den 14 september deltog Pyy Niemi och Cecilie Tenfjord Toftby i ett möte med utrikesminister Ann Linde för att informera om ordförandeskapet i BSPC och diskutera möjliga områden för samarbete.

Den 30 september deltog Pyy Niemi i egenskap av president för BSPC i den årliga konferensen för Östersjöstaternas subregionala samarbete (Baltic

Sea States Sub-Regional Cooperation Annual Conference – BSSSC) som hölls digitalt. I egenskap av president för BSPC deltog Pyry Niemi även vid Baltiska församlingens möte som hölls digitalt den 6 november.

Den 12 november deltog Pyry Niemi och Cecilie Tenfjord Toftby i ett möte med den ny tillträdde generaldirektören för Östersjöstaternas råds sekretariat, Grzegorz Marek Poznański och biträdande generaldirektör Bernd Hemingway. Vid mötet gavs information om CBSS prioriterade områden, bland annat Children at Risk och Human trafficking. Diskussion fördes om möjliga områden för utökat samarbete, såsom klimatfrågor och ungdomsfrågor.

Ytterligare information om den parlamentariska Östersjökonferensen finns på www.bspc.net.

8 Den arktiska parlamentarikerkonferensen

Det arktiska parlamentarikersamarbetet sker inom ramen för den arktiska parlamentarikerkonferensen (Conference of Parliamentarians of the Arctic Region, CPAR). Konferensen arrangeras vartannat år under värdskap av ett av medlemsparlamenten och samlar parlamentariker från de åtta arktiska staterna och Europaparlamentet. Representanter för urfolken i den arktiska regionen deltar i egenskap av permanenta deltagare. Vidare deltar observatörer. Den första parlamentarikerkonferensen arrangerades i Reykjavik 1993.

Syftet med det parlamentariska samarbetet är att ta initiativ till ett vidare samarbete om arktiska frågor, att fungera som ett forum för debatt och informationsutbyte och att utgöra den parlamentariska dimensionen till Arktiska rådet. Förutsättningarna för att möta utmaningarna och ta till vara möjligheterna i ett förändrat Arktis står i fokus för samarbetet. Särskild vikt läggs vid klimatförändringarna och konsekvenserna för den känsliga arktiska miljön, den ekonomiska utvecklingen i regionen och ett hållbart utnyttjande av naturresurserna, befolkningens levnadsvillkor och den civila säkerheten i regionen. Forsknings- och utbildningsfrågor är centrala frågor för samarbetet. Den arktiska regionens ökade geopolitiska betydelse återspeglas i samarbetet.

Den arktiska parlamentarikerkonferensen arrangeras vartannat år av ett av medlemsparlamenten och samlar parlamentariker från de nordiska länderna, Kanada, Ryssland och USA samt Europaparlamentet. Representanter för ursprungsbefolkningarna i regionen deltar i konferensen med en särskild status som permanenta deltagare. I samarbetet deltar observatörer från andra nationella parlament och parlamentariska organisationer. Ett ökande intresse från framför allt Kina och Singapore avspeglar sig i konferensdeltagandet. Vidare deltar representanter för forskningsmiljöer, näringsliv och andra med intresse för utvecklingen i Arktis. Vid konferensen antas en resolution som riktar sig till de arktiska ländernas regeringar, Arktiska rådet och EU:s institutioner i de delar som är tillämpliga.

Den 14:e arktiska parlamentarikerkonferensen planerades ursprungligen äga rum i Tromsø i september på inbjudan av Stortinget. Med anledning av covid-19-pandemin kommer den att arrangeras i digitalt format den 13–14 april 2021. Det övergripande temat för konferensen är klimatförändringarna och dess effekter på regionen.

Sedan valet 2018 har riksdagen en fast delegation till den arktiska parlamentarikerkonferensen (CPAR). Den partipolitiska fördelningen under innevarande mandatperiod är 1 (S), 2 (M), 1 (V), 1 (SD). Delegationen utses av talmannen efter samråd med gruppledarna.

Den permanenta arktiska parlamentarikerkommittén

Den permanenta arktiska parlamentarikerkommittén, (Standing Committee of Parliamentarians of the Arctic Region, SCPAR) bildades 1994. En av huvudfrågorna när kommittén bildades var etablerandet av ett samarbete på regeringssidan – Arktiska rådet inrättades 1996. Kommittén stöder aktivt Arktiska rådets arbete och deltar i rådets möten i egenskap av observatör.

Kommittén upprätthåller arbetet, verkställer besluten mellan de arktiska parlamentarikerkonferenserna och förbereder nästkommande konferens. Kommittén verkar också för att främja det arktiska samarbetet på både nationell och internationell nivå. I kommitténs möten deltar representanter för ursprungsbefolkningarna med status som permanenta deltagare samt observatörer, varav Nordiska rådet och Västnordiska rådet har en särskilt aktiv roll.

Vid kommitténs möten förs en dialog om aktuella frågor för regionen, utmaningarna och möjligheterna. Kommittén har nära följt arbetet inom Arktiska rådet under det isländska ordförandeskapet 2019–2021. Som ett led i förberedelserna för nästkommande konferens har kommittén ofta utsett rapportörer som förbereder de teman som ska behandlas. Varken konferensen eller kommittén har någon gemensam budget utan deltagandet finansieras helt av de deltagande parlamenten.

Kommittén har hållit tre möten under året. Vid mötena ges värdlandet möjlighet att lyfta fram prioriterade frågor, utöver de interna frågor som behandlas av kommittén.

Vid mötet i Strasbourg den 12–13 februari mötte kommittén representanter för Europaparlamentets utrikesutskott, EU-kommissionen samt Europeiska utrikesstjänsten (EEAS). Vid samtliga möten underströks från kommitténs sida vikten av ett starkare EU-engagemang i arktiska frågor. Vidare mötte kommittén representanter för Europarådet, det isländska ordförandeskapet för Arktiska rådet och University of the Arctic (UA). I mötet deltog Emilia Töyrä (S).

Med anledning av covid-19-pandemin senarelades det möte som planerades i Washington i juni till en tidpunkt som är möjlig med hänsyn till pandemin. Kommittén möttes digitalt den 4 juni för att diskutera hur pandemin har påverkat den arktiska regionen. Kommittén identifierade två områden som särskilt påverkat den arktiska regionen under coronapandemin bl.a. som en följd av gränsstängningar och reserestriktioner:

- De ekonomiska konsekvenserna som följer av att regionen är beroende av turism och naturresurser.
- De stora skogsbränder som ökat som en effekt av klimatförändringarna och behovet av att säkra utrustning och transportvägar.

Kommittén beslutade att uppmärksamma regeringarna i de arktiska länderna och EU-kommissionen på detta i ett brev. I mötet deltog Mattias Karlsson (M).

Vid det digitala mötet den 3 december fick kommittén en rapportering från det pågående isländska ordförandeskapet för Arktiska rådet 2019–2021 och en redovisning av prioriteringarna för det kommande ryska ordförandeskapet

2021–2023. USA:s representant i kommittén redogjorde för president- och kongressvalet i november. Vid mötet redovisade ledamöterna arbetet med de nationella arktiska strategierna och vilka effekter pandemin nationellt har i den arktiska regionen. I mötet deltog Alexandra Anstrell (M).

14:e arktiska parlamentarikerkonferensen

Den 14:e arktiska parlamentarikerkonferensen planerades ursprungligen äga rum i Tromsø i september 2020 under värdskap av Stortinget. Med anledning av covid-19-pandemin har konferensen senarelagts till april 2021. Efter överväganden om möjligheterna att arrangera en fullskalig konferens i Tromsø har Stortinget meddelat att förutsättningar för det inte föreligger utan att konferensen arrangeras digitalt den 13–14 april. Med hänsyn till deltagarländernas tidszoner kommer konferensens upplägg och omfattning att begränsas.

Det övergripande temat för konferensen är klimatförändringen och konsekvenserna för den arktiska regionen.

Sveriges delegation till den arktiska parlamentarikerkonferensen (CPAR)

Den 24 oktober 2018 valdes Emilia Töyrä (S), Mattias Karlsson (M), Elin Segerlind (V), Maria Stockhaus (M) och Cassandra Sundin (SD) till medlemmar av den svenska delegationen. Alexandra Anstrell (M) valdes den 4 februari 2020 till medlem av delegationen efter Maria Stockhaus. Vid det konstituerande mötet den 14 november 2018 valdes Mattias Karlsson (M) till ordförande och Emilia Töyrä (S) till vice ordförande för delegationen, tillika svensk medlem och svensk suppleant i den permanenta parlamentarikerkommittén.

Delegationsmöten

Delegationen har under året hållit sex delegationsmöten. Vid mötet den 19 februari medverkade Sveriges Arktisambassadör Louise Calais för att informera om samarbetet i Arktiska rådet och svenska prioriteringar. Vid mötet lämnades också en övergripande information om arbetet med den svenska strategin för Arktis. Till dagordningspunkten hade ledamöter från utrikesutskottet bjudits in. Vid mötet den 16 december lämnade kansliråd Jonas Norling aktuell information om arbetet i Arktiska rådet.

Under året har delegationens ledamöter bjudits in till utrikesutskottets sammanträde den 7 maj och 26 november när utrikesministern informerat om Arktis.

Delegationens ordförande och vice ordförande har under året deltagit i möten mellan talmannen, utrikesutskottets presidium och delegationspresidierna. Vid mötet den 11 november informerade talmannen om de rekommendationer som arbetsgruppen för utökad interaktion mellan delegationerna till de

interparlamentariska församlingarna och utskotten tagit fram och att dessa ska utvärderas under våren 2022.

Nordiskt CPAR-möte i Stockholm den 2–3 mars 2020

Delegationen stod värd för ett möte i Stockholm den 2–3 mars med deltagande av de nordiska delegationerna till den arktiska parlamentarikerkonferensen. Vid mötet deltog, utöver de nordiska delegationerna, ambassadör Louise Calais med en presentation av Sveriges prioriteringar för den arktiska regionen, Ekaterina Klimentenko från Sipri med en presentation av geopolitiken i ett föränderligt Arktis, minister för högre utbildning och forskning Matilda Ernkrans om arktisk forskning samt forskaren vid Nordregion Justine Ramage som presenterade pågående projekt om den arktiska befolkningens välmående och arktisk infrastruktur. Från parlamentarikernas sida lyftes särskilt fram behovet av samarbete för att möta effekterna av klimatförändringarna och ett ökat EU-engagemang i arktiska frågor.

Möten inom den nordiska kretsen har arrangerats tre gånger tidigare. Mötena är inte formaliserade utan arrangeras på initiativ av någon av delegationerna.

Seminarium om det isländska ordförandeskapet för Arktiska rådet den 3 mars

Delegationen arrangerade i samarbete med Islands ambassad ett seminarium om det arktiska samarbetet och utmaningarna för regionen. Talmannen inledningstalade vid seminariet, Enhetschef Jón Erlingur Jónasson från Islands utrikesdepartement presenterade det isländska ordförandeskapet för Arktiska rådet 2019–2021 med hållbarhet som övergripande tema och särskilt fokus på havsmiljön, grön energi, befolkningens levnadsvillkor och ett stärkt Arktiskt råd. Ambassadör Louise Calais presenterade Sveriges Arktispolitik. Även vid seminariet lyftes från parlamentarikersidan behovet av ökat samarbete för att möta effekterna av klimatförändringarna och ett ökat EU-engagemang i arktiska frågor fram. Seminariet samlade ett 60-tal deltagare.

Ytterligare information om det arktiska parlamentarikersamarbetet finns på www.arcticparl.org.

BILAGA 1

Nordiska rådets svenska delegation 2020

Medlemmar

Gunilla Carlsson (S), vice ordförande

Hans Wallmark (M), ordförande

Pyry Niemi (S)

Maria Stockhaus (M)

Aron Emilsson (SD)

Emilia Töyrä (S)

Magnus Ek (C)

Lorena Delgado Varas (V)

Cecilie Tenfjord Toftby (M)

Angelika Bengtsson (SD)

Lars Mejern Larsson (S)

Kjell-Arne Ottosson (KD)

Eva Lindh (S)

Arman Teimouri (L)

Paula Bieler (SD), ersattes av Staffan Eklöf (SD) 18 mars 2020

Per-Arne Håkansson (S)

Pål Jonson (M)

Janine Alm Ericson (MP)

Linda Modig (C)

Daniel Riazat (V)

Suppleanter

Anna Vikström (S)

Ann-Sofie Alm (M)

Johan Andersson (S)

Sofia Westergren (M)

Cassandra Sundin (SD)

Aylin Fazelian (S)

Daniel Bäckström (C)

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Lars Püss (M)

Lars Andersson (SD)

Patrik Björck (S)

Magnus Jacobsson (KD)

Åsa Karlsson (S)

Maria Nilsson (L)

Staffan Eklöf (SD), ersattes av Ann-Christine From Utterstedt (SD)

18 mars 2020

Annelie Karlsson (S)

Mattias Karlsson i Luleå (M)

Rebecka Le Moine (MP)

Ola Johansson (C)

Jonas Sjöstedt (V), ersattes av Maj Karlsson (V) 24 oktober 2020,

Maj Karlsson ersattes av Elin Segerlind (V) 1 december 2020

BILAGA 2

Framställningar, rekommendationer och interna beslut 2020

Nordiska rådets rekommendationer

Rek. 1/2020/tillväxt - Nordisk roaming som omfattar Färöarna och Grönland

Rek. 2/2020/presidiet - Regjeringsbehandling av Nordisk råds strategi for samfunnsikkerhed

Rek. 3/2020/hållbart - Genanvendelsesstrategi

Rek. 4/2020/hållbart - Forskning i forsuring af havet

Rek. 5/2020/hållbart - Fælles indsats for at reducere madspild i norden

Rek. 6/2020/presidiet - Nordisk Ministerråds budget 2021

Rek. 7/2020/presidiet - Nordisk Ministerråds handlingsplan 2021-2024

Rek. 8/2020/kultur - Nytt samarbejdsprogram på kulturområdet 2021-2024

Rek. 9/2020/tillväxt - Nyt samarbejdsprogram for Nordisk Ministerråd for regional udvikling og planlægning

Rek. 10/2020/presidiet - Retningslinjer for Naboer i vest 2021-2023

Rek. 11/2020/kultur - Medie- og informationskunnighet

Rek. 12/2020/välfärd - Suicidprevention i Norden

Rek. 13/2020/tillväxt - Avskaffande av tidsomställning i nordiska länder

Rek. 14/2020/tillväxt - Ökad kontroll av fartyg i nordiska hamnar gällande alkoholtester och säkerhet ombord

Rek. 15/2020/tillväxt - Nattåg i Norden

Rek. 16/2020/kultur - Nordisk jämförande analys av skolstängningarnas konsekvenser för skolornas elever

Rek. 17/2020/hållbart - Mikroplast i kroppen

BILAGA 3

Resolution antagen vid den 29:e parlamentariska Östersjökonferensen

DIGITAL 24 AUGUST 2020 9:00 CEST

24 08 2020, 12.20

Conference Resolution

Adopted by the Digital 29th Baltic Sea Parliamentary Conference (BSPC) on 24 August 2020

The participants, elected representatives from the Baltic Sea Region States, assembling in online form on 24 August 2020,

- reaffirming, in the face of the COVID-19 pandemic and its consequences, the urgent call and the expectation that all Baltic Sea States continue to make every effort to ensure the Baltic Sea Region remains a region of peaceful and close neighbourliness as well as intense co-operation. It is precisely in such times of crisis that the basis of our cooperation – based on international law, mutual understanding, trust, democratic values, the rule of law, human rights as well as equal opportunities for all – is of particular importance.

The COVID-19 pandemic also poses particular challenges for parliaments: the urgently needed interparliamentary cooperation is faced with the special challenge that parliamentary assemblies are by their very nature characterized by a larger number of participants.

But especially now and in the wake of the COVID-19 pandemic, it is not only necessary to maintain and intensify cooperation between governments as intensively as possible, but also to ensure that the elected representatives of their people in particular, continue to cooperate closely and in a spirit of trust to provide impulses for future government action and the trustful cooperation of their countries. It is precisely in this way that the impetus can and must be given to consolidate the democratic foundations as well as the parliamentary dimension of the countries involved. The enormous tasks and efforts to contain and overcome the crisis, which are now pending and lie ahead in all countries, more than ever need parliamentary debate and parliamentary cooperation;

- noting with appreciation continued practical cooperation in the Baltic Sea region within the framework of the Council of the Baltic Sea States (CBSS), the Northern Dimension, cross-border cooperation programmes between the EU member states and Russia as well as the Interreg Baltic Sea Region programme;
- welcoming the efforts of the Danish CBSS Presidency and the Bornholm Declaration from 19 May 2020 as a result of a video conference of the Foreign Ministers of Denmark, Estonia, Finland, Germany, Iceland, Latvia, Lithuania, Norway, Poland, Russia and Sweden and a high-level representative of the

European Union as the COVID-19 outbreak prevented them from meeting in Bornholm, Denmark;

- welcoming that the new Baltic Sea Youth Platform established by the CBSS has advanced a core concern of the BSPC to increase youth participation, representation and involvement in decision-making processes throughout the Baltic Sea Region;
- approving of the detailed statements of the governments of the Baltic Sea countries on the 28th resolution of the BSPC and the intensive support of the BSPC calls for action as progress in the cooperation of the Baltic Sea region;
- focussing on Baltic Sea Cooperation in view of the COVID-19 pandemic and its consequences; Safeguarding our Environment, Seas and Oceans for Future Generations; the Development of Digitalisation as well as Migration and Integration;

call on the governments in the Baltic Sea Region, the CBSS and the EU,

Regarding Cooperation in the Region in View of the COVID-19 Pandemic and its Consequences, to

1. continue the relevant cooperation through the Northern Dimension Partnership in Public Health and Social Well-being to mitigate the consequences of the COVID-19 pandemic in the most effective way and to intensify this cooperation to combat future pandemics in the most effective way through exchange of information and best practices;
2. intensify the setup of cross-sectional and transnational reference projects for collaboration and innovations in health sciences with a special focus on the early warning and prevention as well as sufficient combating of pandemics to promote public health on a high and sustainable level and to make the Baltic Sea region a globally leading and prosperous metaregion in relation to health;
3. enforce Digital Health at a Distance strategies and projects, which involve mapping e-medicine initiatives bringing health initiatives into people's homes and enabling social care from a distance, where face-to-face contacts can be replaced by virtual solutions, and increase further investments in e-health – also for their use in any future pandemics;
4. continue comprehensive and systemic efforts to strengthen the Baltic Sea cooperation and increase its resilience in a changing world. These steps may include the elaboration of a strategic document for the development of the Baltic Sea Region by 2030; assessment on how meetings of Heads of Government of the Baltic Sea countries could resume; establishment of streamlined vertical cooperation in the region that would embrace national, regional and municipal levels;
5. continue political dialogue and practical cooperation within the framework of the Northern Dimension Policy and its partnerships; put forward the implementation of cross-border cooperation programmes between the EU member states and Russia as well as the Interreg Baltic Sea Region programme, and actively engage in developing the new generation of these programmes for the period of 2021-2027; encourage broader involvement of all partners in various formats of cooperation in the Baltic Sea region;
6. use the platforms of projects already implemented within the framework of the CBSS to study and identify the best practices of the countries of the Region in overcoming

the consequences of the COVID-19 pandemic, including measures to preserve employment of both the population as a whole and individual groups that are particularly vulnerable in the labour market;

7. work together towards common solutions and responses rather than strict national approaches, enhance strong cooperation and coordination across borders and promote mobility and trade especially in cross-border regions;
8. include the economic consequences of the COVID-19 pandemic in the discussion, and acknowledge the need for mapping the different economic rescue packages taken on by the BSCP governments in order to, at a later point, compare the different strategies;
9. promote and support a restart where companies, business and jobs are secured.

Regarding Safeguarding our Environment, Seas and Oceans for Future Generations, to

10. continue to support innovation as regards conservation and the sustainable use of the Baltic Sea in order to protect marine biodiversity;
11. continue to recognise the Baltic Sea as international waters, with freedom of navigation and concerning the protection of the environment;
12. continue and enhance national and international efforts to reduce emissions of nutrients to the Baltic Sea;
13. ensure continuous monitoring and analysis of the state of the Baltic Sea ecosystem in line with the requirements of the Espoo Convention and again reaffirm that large scale projects that have a major impact on ecosystems in the Baltic Sea region have to comply with the obligations arising from relevant international treaties and conventions, including the Espoo Convention and the Helsinki Convention;
14. support that the HELCOM chairmanship – also in light of the socio-political and economic consequences of the COVID-19 pandemic – pursues the objectives of explicitly considering aspects of sustainability, relevance for the climate and biodiversity as well as suitability in the updating of the Baltic Sea Action Plan and future HELCOM decisions and - in accordance with the calls for action of the BSCP - not only to update the Baltic Sea Action Plan but also to visibly accelerate and intensify its implementation, to work together to the best of all abilities to further reduce the excessive nutrient load in the Baltic Sea, as well as to strive for another Ministerial Meeting in 2021;
15. acknowledging the priorities of Germany's HELCOM Chairmanship to intensify efforts to monitor and to treat the problem of dumped munitions, wrecks and ghost nets in the Baltic Sea on a common international approach supporting the existing national and international efforts and responsibilities, moreover to strengthen existing political structures and scientific projects, also thus to make the Baltic Sea region become a global leader in the field of solving problems associated with dumped munitions and unexploded ordnance located underwater as well as in the field of wrecks and ghost nets.

Regarding the Development of Digitalisation, to

16. promote e-Health in appropriate areas with great efforts so that general health care can be maintained as far as possible in pandemic situations;
17. promote the expansion of digital skills and resources to increase the personal interaction in the Baltic Sea Region and intensify cross-border cooperation, especially in the case that the possibility for face-to-face contacts will stay limited;
18. enforce the development and establishment of a trustworthy and secure digital infrastructure as well as the strengthening of digitalisation in business, education, research and in administration, along with the goal of increasing cross-border cooperation as well as further cross-border contacts.

Regarding Migration and Integration, to

19. aspire to harmonize the practices concerning (1) returns (2) processing of asylum applications, and (3) reception standards provided for minor asylum applicants, while taking into account both national and human/fundamental rights' considerations;
20. strive for multinational cooperation and coordination in order to balance undesirable developments such as labour shortages and labour surpluses;
21. disseminate and adopt best practices for supporting the employment and integration of special groups of immigrants which deserve particular protection;
22. acknowledge the multifaceted character of integration (i.e. labour market, language, social relationships, cultural accommodation etc.). This understanding should also be put into practice at the legislative and policy levels;
23. streamline public policies and allocate resources in order to facilitate desirable working conditions among the NGOs and informal networks supporting social and labour market integration of migrants;
24. acknowledge the importance of civil society and NGOs in facilitating integration, where sport associations are one example of organisations that play an important, unifying role in integration helping people to get introduced to the society, activated, and bringing together new groups of people;
25. promote good relations within society and promote diversity. Such measures may involve information campaigns, organisation of events and housing policy that promotes diverse residential areas;
26. acknowledge the concept of three-way integration in legislation and policies. Formulate policies that enhance each aspect of the three-way integration model's ability to function;
27. compile more comprehensive data on the local level on social, economic, employment and population trends in the BSPC region, which will assist immigration and immigrant policy-making;
28. give relevant projects on migration and integration, including the planned flagship project on the subject, "Recognising potential – enabling the integration of migrants", in the forthcoming EUSBSR Action Plan from 2021 on, timely political support;

29. regarding the worldwide developments in spring 2020, and considering that the COVID-19 pandemic as well as the consequences and burdens caused by the COVID-19 pandemic have necessitated a temporary reappraisal of our response to other problems and challenges, take into account the following principles
- a. The issue of migration and integration must continue to be given high priority;
 - b. Migration in the Baltic Sea region, in Europe and worldwide, is and remains an essential issue for countries and continues to give rise to unprecedented humanitarian, economic, security and political challenges;
 - c. International cooperation - including in the Baltic Sea region - must be further strengthened in this policy area;
 - d. The issue of unaccompanied minors and vulnerable groups needs continued political focus;
30. maintain and further develop, the institutions and projects that have been set up in many countries in the Baltic Sea Region as a result of the sharp increase in refugee numbers in 2015 and 2016 and which have made a decisive contribution to improved integration, in order to better respond to future needs in this area;
31. maintain and extend the support for local authorities from the state level in this task, because in the long term, they bear the main responsibility in the context of sustainable integration and implementation of long-term integration measures;
32. take up successful examples of best practices in other Baltic Sea countries, some of which are highlighted in the Final Report of the BSPC Working Group on 'Migration and Integration', provided that they can be integrated into the respective legal and structural frameworks.

Furthermore, the Conference Decides to

33. establish a two-year Working Group on Climate Change and Biodiversity - based on the decisions of the BSPC Standing Committee - to submit a first report at the 30th BSPC - with particular focus on the need for joint and cross-border cooperation-enhanced solutions to preserve the biodiversity inherent to the entire Baltic Sea region and to mitigate the effects of climate change with special emphasis on
- the state of policies and strategies concerning climate change and biodiversity in the Baltic Sea region;
 - best practices in addressing the interlinked challenges of biodiversity and climate change with a specific focus on the Baltic Sea;
 - innovations and measures to tackle climate change and preserve biodiversity;
 - climate change adaptation and challenges for science, technology and the economy
 - ensuring efficient and environment-friendly transport and energy supply solutions
- concentrating its attention on the environmental side of climate change and biodiversity as well as on innovation, technology and further economic aspects;
34. welcome with gratitude the kind offer by the Parliament of Sweden to host the 30th Baltic Sea Parliamentary Conference in Stockholm on 29 - 31 August 2021.

BILAGA 4

Missivbrev till redogörelsen för den parlamentariska Östersjökonferensen

SVERIGES
RIKSDAG

2021-02-24

Nordiska rådets svenska delegation

Redogörelse för verksamheten inom den parlamentariska Östersjökonferensen 2020

Riksdagens delegation till den parlamentariska Östersjökonferensen godkände vid sitt möte den 19 februari redogörelsen för verksamheten 2020 inom den parlamentariska Östersjökonferensen (Baltic Sea Parliamentary Assembly, BSPC).

Redogörelsen översänds för att bifogas Nordiska rådets svenska delegations berättelse om verksamheten under 2020.

Vänliga hälsningar,

Pyy Niemi (S)
Ordförande för riksdagens delegation till den parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC)

BILAGA 5

Missivbrev till redogörelsen för den arktiska parlamentarikerkonferensen

SVERIGES
RIKSDAG

2021-03-10

Nordiska rådets svenska delegation

Redogörelse för verksamheten inom den arktiska parlamentarikerkonferensen 2020

Riksdagens delegation till den arktiska parlamentarikerkonferensen godkände vid sitt möte den 24 februari redogörelsen för verksamheten 2020 inom den arktiska parlamentarikerkonferensen (Conference of Parliamentarians of the Arctic Region, CPAR).

Redogörelsen översänds för att bifogas Nordiska rådets svenska delegations berättelse om verksamheten under 2020.

Vänliga hälsningar

Mattias Karlsson (M)
Ordförande för riksdagens delegation till den arktiska parlamentarikerkonferensen (CPAR)